

<http://kefad.ahievran.edu.tr>

Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi

ISSN: 2147 - 1037

Utilising Works of Children and Youth Literature in Different Disciplines (A Literary Reading Proposal for Social Studies Course)

Erhan Şen
Erhan Görmez

Article Information

CrossMark

DOI: 10.29299/kefad.842260

Received: 17.12.2020

Revised: 16.08.2021

Accepted: 19.10.2021

Keywords:

Children Literature,
Youth Literature,
Social Studies Course

Abstract

This study, which aims to present a sample reading list for benefiting from literary works in Social Studies course, is structured in a qualitative research design. Document analysis as a data collection method and descriptive analysis as a data analysis were employed. Within the scope of the study, the examined thirty children's and youth literature works were determined by purposeful sampling technique. In determining these works, expert opinions, review of the literature, social studies textbooks, the curriculum of the course and book catalogues of various publishing houses were utilised. According to the findings of the study, it has been observed that the books in the proposed literary work list are mostly related to the human variable [individual and society (n: 22); people, places and environments (n: 8)] ; various values are included in these works [solidarity (n: 22), sensitivity (n: 20), respect, love and peace (n: 20), responsibility (n: 19)]; related to many dimensions of the Social Studies Curriculum (specific purpose, basic skills, values education and learning areas). Apart from this, it was determined that an inverse ratio between the class level [5. class (n: 10); 6th grade (n: 9) and 7th grade (n: 4)] of the works were included in the reading list and the literary work. It can be said that the main reason for this distribution stems primarily from the target audience of children's literature. When a general evaluation of the reading list suggested within the scope of the study is made, it can be said that these works can be used effectively in social studies teaching and can play a functional role especially in values education.

Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Yapıtlarından Farklı Disiplinlerde Yararlanma (Sosyal Bilgiler Dersi İçin Bir Yazınsal Okuma Önerisi)

Makale Bilgileri

CrossMark

DOI: 10.29299/kefad.842260

Yükleme: 17.12.2020

Düzeltilme: 16.08.2021

Kabul: 19.10.2021

Anahtar Kelimeler:

Çocuk Edebiyatı,
Gençlik Edebiyatı,
Sosyal Bilgiler Dersi

Öz

Sosyal Bilgiler dersinde yazınsal yapıtlarından yararlanma konusunda örnek bir okuma listesi ortaya koymayı amaçlayan bu çalışma, nitel araştırma deseninde yapılandırılmıştır. Veri toplama yöntemi olarak doküman analizine, verilerin çözümlenmesi için de betimsel analize başvurulmuştur. Çalışma kapsamında incelenen 30 çocuk ve gençlik edebiyatı yapıtı amaçlı örneklem tekniğiyle belirlenmiştir. Bu yapıtların belirlenmesinde uzman görüşlerinden, alanyazın taramasından, sosyal bilgiler ders kitaplarından, derse ait öğretim programından ve çeşitli yayınevlerine ait kitap kataloglarından yararlanılmıştır. Çalışmada elde edilen bulgulara göre önerilen yazınsal yapıt listesinde yer alan kitapların çoğunlukla insan değişkeniyle [birey ve toplum (n: 22); insanlar, yerler ve çevreler (n: 8)] ilişkili olduğu; bu yapıtlarda çeşitli değerlere [dayanışma (n: 22), duyarlılık (n: 20), saygı, sevgi ve barış (n: 20), sorumluluk (n: 19)] yer verildiği; Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının birçok boyutuyla (özel amaç, temel beceriler, değerler eğitimi ve öğrenme alanları) ilişkili olduğu görülmüştür. Bunun dışında okuma listesine alınan yapıtların sınıf düzeyiyle yazınsal yapıt arasında [5. sınıf (n: 10); 6. sınıf (n: 9) ve 7. sınıf (n: 4)] bir ters orantı belirlenmiştir. Bu dağılımdaki temel nedenin öncelikle çocuk edebiyatının seslendiği hedef kitleden kaynaklandığı söylenebilir. Çalışma kapsamında önerilen okuma listesine ilişkin genel bir değerlendirme yapıldığında bu yapıtların sosyal bilgiler öğretiminde etkili biçimde kullanılabilmesi ve özellikle değerler eğitiminde işlevsel bir rol üstlenebileceği söylenebilir.

Sorumlu Yazar : Erhan Şen, Dr. Öğr. Üyesi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkiye, erhansen@yyu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-7678-812X

Erhan Görmez, Doç.Dr. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkiye, erhangormez@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0003-0752-802X

Atf için: Görmez, E., & Şen, E. (2021). Çocuk ve gençlik edebiyatı yapıtlarından farklı disiplinlerde yararlanma (sosyal bilgiler dersi için bir yazınsal okuma önerisi). *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(3), 1724-1770.

Giriş

Gelişmiş ya da gelişmekte olan her toplum, yaşadığı dünyanın farkında olan ve onu anlayan vatandaşlara sahip olmayı arzu etmektedir. Dünya vatandaşı olarak tanımlanan bu bireylerin dünyayla etkileşime geçmek için gereksinim duydukları bilgi, beceri ve değerler için eğitim kurumlarına önemli görevler düşmektedir. Bu kurumlar öğretim programlarında yer alan dersler aracılığıyla bilim dallarının çalışmaları sonucu ulaşılan verileri öğrencilere aktarmaya çalışmaktadır. Bu derslerin en önemlilerinden biri olan sosyal bilgiler dersi birçok bilim dalının (Tarih, Coğrafya, Ekonomi, Vatandaşlık, Sosyoloji, Psikoloji, Antropoloji gibi) önemli verilerini öğrencilere aktarmak amacıyla toplu öğretim yaklaşımı anlayışıyla biçimlendirilmiş bir derstir.

Doğanay (2002) sosyal bilgilerin toplum ve insanla ilgili bilimlerin içerik ve yöntemlerinden yararlandığına dikkat çekmektedir. Bu disiplin, insanın fiziksel ve toplumsal çevresiyle etkileşimini zaman boyutu içinde disiplinler arası bir yaklaşımla ele alan ve küreselleşen bir dünyada yaşamla ilgili temel demokratik değerlerle donatılmış, düşünen, becerikli, demokratik vatandaşlar yetiştirmeyi amaçlamaktadır.

Ülkemizde bu amaç doğrultusunda 2005 (MEB, 2005) yılında yeniden yapılandırılan ve 2018 (MEB, 2018) yılında güncellenen Sosyal Bilgiler Öğretim Programı disiplinler arası bir anlayışı temel alan yedi (7) öğrenme alanı etrafında tasarlanmıştır. Birbirine ilişkili beceri, tema, kavram ve değerlerin bir bütün olarak görülebildiği, öğrenmeyi organize eden yapı olarak tanımlanan öğrenme alanları ilişkili disiplinlerden oluşmaktadır. Sosyal bilgiler öğretim programındaki öğrenme alanlarının bir bütünlük oluşturularak öğrenciye aktarılması çocuğun bilişsel gelişimi açısından oldukça önemlidir. Öğrencinin, öğrenme alanlarında yer alan disiplinleri birbirinden bağımsız değil de bir bütün içinde algılaması öğrenmeyi kolaylaştırmaktadır.

Bilim dallarıyla ilişkili ilke ve genellemelerin ayrı bir ders olarak değil, ortak noktalar tespit edilerek sunulması çocuğun toplumsallaşması açısından önemlidir (Sönmez, 1994). Öğrenmenin kalıcılığı dersin içeriğinin aktarılma biçimine bağlıdır. Öğrencinin ilgisini çekmeyen, onu heyecanlandırmayan ya da güdülemeyen yaklaşım ve tutumların dersin amaçlarına ulaşmada yararlı olacağını söylemek güçtür. Bu nedenle eğitim öğretim ortamlarında çeşitli araç gereç ya da yöntemlerle sürecin zenginleştirilmesi gerekir.

Alkış ve Güleç (2006) sosyal bilimlerin değerli verilerini öğrenciye kazandırma amacı taşıyan sosyal bilgiler dersinin eğlenceli yöntemlerle aktarılması gerektiğine dikkat çekmektedir. Şimşek (2006) de öğrencilerin çoğunluğunun madde madde sıralanmış yararlı bilgileri ya ezberleyerek sorulduğunda aynen söyleme ya da okuyor gibi yaparak atlama eğiliminde olduğunu, bundan dolayı devreye çocukların okurken ya da dinlerken keyif alabilecekleri edebiyat ürünlerinin girdiğini ifade etmektedir.

Estetik bir disiplin olarak edebiyat olağanüstü bir güce sahiptir. Edebiyatın ilgi alanı neredeyse yaşam ve evren kadar sınırsızdır. Bu nedenle onun bireyi etkileme kapasitesi öngörülemezdir. Bennett

ve Royle (2016, s. 17) edebiyatın bu ayrıcalıklı olanağını şu tümcelerle aktarır: “Edebiyat öbür disiplinlerden çok daha büyük oranda düşünsel bir özgürlük uzamıdır; hayale, deneye ve keşfe açıktır... Edebiyat her türlü şey hakkında olabilir ve bu yüzden bize her türlü şeyi öğretebilir - imkânları ve potansiyeli sonsuzdur.”

Edebiyat yapıtlarına tüm eğitim öğretim süreçlerinde ve farklı disiplinlerde (özellikle sosyal bilimlerde) yer verilebilir. Günümüzde dil ve edebiyat eğitiminin yanı sıra çocuk edebiyatı yapıtlarının bilim eğitimi (Butzow, Butzow, & Kennedy, 1998), sanat eğitimi (Englebaugh, 1994), coğrafi okuryazarlık (Rogers, 2008), matematik öğretimi (Braddon, Hall, & Taylor, 1993), sosyal bilgiler (Fredericks, 1991) gibi alanlarda kullanıldığı görülmektedir. Son dönemlerde özellikle edebiyatla sosyal bilgiler dersi arasındaki yakın bağın varlığı kabul edilmiştir (McGowan & Guzetti, 2004).

Ülkemizdeki güncel Sosyal Bilgiler Öğretim Programında (2018) da efsane, destan, masal, atasözü, halk hikâyesi, türkü ve şiir gibi türlerden yararlanılması gerektiğine; Sosyal Bilgiler dersinin yazınsal ürünlerle desteklenmesine ve konuları sevdirecek roman, öykü, anı, gezi yazısı ve fıkra gibi yazınsal ürünlerle eğitimcilerin öğrencileri okumaya teşvik etmeleri gerektiğine değinilmektedir (MEB, 2018). Bu açıdan çocuk ve gençlik edebiyatı yapıtlarının sosyal bilgiler öğretiminde etkili bir rol üstlenebileceği söylenebilir.

Çocuğun gündelik yaşamında kitabın ve edebiyatın yer alması son derece önemli bir konudur. Çünkü edebiyat çocukların dünyayı anlamalarına, olumlu tutum geliştirmelerine (öz saygı, başkalarına hoşgörü gösterme, yaşama ilişkin merak) ve kendi insancılıklarıyla (humanity) bağ kurmalarına yardım edebilir (Sawyer, 2012). Özellikle dilsel boyutları dışında yazınsal yapıtlarda işlenen konu, üretilen kurmaca karakterler çocuk için bir deneyim olanağı oluşturur. Çocuk ya da genç gündelik yaşamda deneyimlemesi güç ya da neredeyse olanaksız olan yaşam ve duygu durumlarıyla kitap sayfalarında buluşur (Şen, 2020). Örneğin; İstanbul’un fethi gibi tarihsel öneme sahip bir olayı yeniden yaşamak olanaksızdır. Ancak bu olayı bir film ya da bir kitap aracılığıyla öğrenciyle buluşturmak olanağı her zaman için vardır. Bu yönden edebiyat eğitim öğretim sürecinin her aşamasında ve her alanında sınırsız ayrıcalığa sahiptir.

Her ne kadar sosyal bilgiler öğretiminin temel amacı öğrencilerin dil becerilerini geliştirmek olmasa da programda belirtilen bilişsel, duyuşsal ve devinimsel hedeflerin gerçekleşmesi için yazınsal ürünlerden çok ciddi biçimde yararlanılabilir. Çünkü sosyal bilgilerin amaçları ile yazınsal ürünlerin öğrencilerde bıraktığı etki arasında bir ilişki vardır (Demir ve Akengin, 2011).

Yazınsal ürünler herhangi bir konuyu anlamada daha işlevsel olabilir. Özellikle çocuğun ilgisini çekme, onu heyecanlandırma ve ona haz veren kurgusal anlatılar sosyal bilgiler dersinin amaçlarına ulaşmada yardımcı olabilir. Butzow, Butzow ve Kennedy (1998) çocuk edebiyatı yapıtlarının (özellikle olay örgüsü sayesinde) çocuk okur için açıklayıcı/bilgilendirici metinlerden daha anlaşılır ve daha kolay anımsanabilir olduğuna dikkat çekmektedir. Anlatılar, olay ve olguları bir araya getirerek bunları çocuk

için daha uygun ve erişilebilir bir duruma getirir. Böylece çocuk, bellek ve anlama yetisi sayesinde konu ile gerçek dünya arasındaki ilişkileri formüle edebilir.

Alan uzmanları da sosyal bilgiler dersinde yazınsal ürünlere (yazılı ya da sözlü) yer vermenin sağlayacağı çeşitli katkıları olduğuna dikkat çekmektedir. Bunlar şöyle sıralanabilir (Fredericks, 1991) (Savage ve Savage, 1993) (McGowan ve Guzetti, 2004) (Öztürk, 2007) (McCall, 2010) (Dönmez ve Altıkulaç, 2014) (Akyol, 2016):

1. Bazı kavramlarının açıklığa kavuşturulmasına, konunun somutlaştırılmasına ve insanlar arasındaki kültürel farklılıkların görülmesine yardım eder.
2. Öğrencileri güdüler ve onların derse istekli katılmalarına aracılık eder.
3. Programı (müfredat) birçok yönden zenginleştirir, ona yeni boyut ve olanak kazandırır.
4. Öğrencinin anlama, yorumlama, çözümlleme, farklı bakış açıları edinme, eşduyumu (empati) kurma, eleştirel düşünme ve liderlik becerilerinin gelişimini destekler.
5. İleti (mesaj) ve izlekleri (tema) aracılığıyla ulusal ve evrensel değerlerin aktarılmasını sağlar.
6. Geçmişteki ve günümüzdeki olayların karşılaştırılmasına, bunlar arasındaki benzerlik ve farklılıkların fark edilmesini olanaklı kılar.

Sosyal bilgiler öğretiminde yararlanılabilecek edebiyat alanlarından biri çocuk edebiyatıdır (Şimşek, 2006). Sosyal bilgiler öğretimini daha etkili bir duruma getirmek için edebiyatın bir alt dalı olan çocuk edebiyatı ürünlerinden yararlanılabilir (Akyol, 2016). Çocuk edebiyatı çocukluk döneminden başlayıp ergenlik dönemini de içine alan yazınsal bir alandır. Çocuğun ilgi, gereksinim ve gelişim özelliklerine uygun bir biçimde üretilen yapıtları kapsayan bu alan çocuğun duygu ve düşünce dünyalarını sanatsal niteliği olan dilsel ve görsel iletilerle zenginleştirir (Sever, 2013).

Çocuk edebiyatı dışında sosyal bilgiler öğretiminde yararlanılabilecek diğer bir edebiyat alanı da gençlik edebiyatıdır. Önal (2014)'a göre çocuk edebiyatının bir devamı sayılabilecek gençlik edebiyatı bireyin yetişkin edebiyatına hazırlık niteliğindeki yapıtları kapsamaktadır. Öncelikle gençlik edebiyatını çocuk edebiyatı gibi kesin sınırlarla tanımlamak ya da açıklamak güçtür. Bu açıdan gençlik edebiyatı uzmanlarının uzlaştıkları bir tanımdan söz etmek neredeyse olanaksızdır. Birçok alan uzmanı gençlik edebiyatını gençlerin ilgiyle okudukları tüm yapıtları kapsadığına dikkat çekmektedirler. Çünkü bu hedef kitlenin (yani gençler) resimli kitaplardan tutun da yazınsal romanlara ya da çizgi romanlara değin değişiklik ve çeşitlilik gösteren bir okuma eğilimleri vardır (Bucher ve Hinton, 2010) (Latrobe ve Drury, 2009).

Tüm bu belirsizliğe rağmen yine de gençlik edebiyatını 12-17 yaş arasındaki yaş grubuna seslenen bir edebiyat alanı olarak tanımlamak olasıdır (Trupe, 2006). Bu çalışmada da bu tanıma bağlı kalınarak on iki ila on yedi yaş grubundaki çocuklar tarafından ilgiyle okunabilecek yapıtlar gençlik

edebiyatı yapıtı olarak değerlendirilmiştir. Örneğin; Gülten Dayıoğlu'nun Mo'nun Gizemi adlı yapıtı bu çerçevede değerlendirilebilir.

Hangi disiplinde olursa olsun, çocuk ve gençlik edebiyatı ürünlerinden yararlanmak için öncelikle amaca uygun nitelikli yazınsal yapıtların belirlenmesi gerekir. Dil ve edebiyat alanında çalışan araştırmacılarla sosyal bilgiler alan uzmanları arasındaki işbirliği hedef kitleye ve dersin amaçlarına uygun yapıtların belirlenmesinde önemli bir rol oynayabilir. Özellikle kanonik yazınsal yapıtlar dışında günümüz bireyinin (çocuk ve genç) ilgi ve gereksinimlerini karşılayan çağdaş yapıtların seçilmesinde bu işbirliği etkili sonuçlar ortaya çıkarabilir.

Çalışmanın Önemi

Sosyal bilgiler öğretiminde salık verilecek yazınsal metinlerin hem sayısal hem de nitelik açısından çeşitlendirilmesi ve zenginleştirilmesi dersin amaç ve kazanımlarına ulaşma konusunda bir etkililik yaratabilir. Bu amaçla yapılacak ilk çalışmalardan biri yararlanılacak/kullanılacak nitelikli çocuk ve gençlik edebiyatı yapıtlarını belirlemek, ardından bunları sosyal bilgiler dersinin çeşitli boyutlarıyla ilişkilendirmektir. Bu yönden gerçekleştirilen bu çalışmanın alanyazına önemli katkı sağlayacağı ve bir boşluğu doldurabileceği söylenebilir. Oluşturulan okuma listesi tüm paydaşlarca (öğretmen, öğretmen adayları, akademisyen vb.) sosyal bilgiler dersinde eğitim öğretimin çeşitli aşamalarında kolaylıkla ve etkili bir biçimde kullanılabilir.

Çalışmanın Amacı

Bu çalışmayla Sosyal Bilgiler dersinde yazınsal yapıtlardan yararlanma konusunda örnek bir okuma listesi oluşturmak hedeflenmiştir. Bu amaçla ilk aşamada uzman görüşlerine başvurularak, alanyazındaki çeşitli çalışmalar ve çeşitli yayınevlerine ait kataloglar taranarak nitelikli çocuk ve gençlik edebiyatı yapıtları belirlenmiştir. Ardından amaca uygun yazınsal yapıtlar belirlenerek sosyal bilgiler dersinde bu tür yapıtların hangi yönden hizmet edebileceği betimsel çözümlemeyle ortaya koyulmaya çalışılmıştır. Araştırmanın problem tümcesi "Sosyal bilgiler dersinde hangi çocuk ve gençlik edebiyatı yapıtlarından yararlanılabilir?" biçiminde aktarılabilir. Temel problem tümcesi kapsamında aşağıdaki alt amaçlara ilişkin sorulara yanıt aranacaktır:

Çalışma kapsamında önerilen çocuk ve gençlik edebiyatı yapıtı;

1. Sosyal bilgiler ders kitabındaki hangi temalarla ilişkilendirilebilir?
2. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının özel amaçlarının hangisi ya da hangileriyle ilişkilendirilebilir?
3. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında yer alan temel becerilerin hangileriyle ilişkilendirilebilir?

4. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında değerler eğitiminin hangi boyutlarıyla ilişkilendirilebilir?
5. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının yapısındaki öğrenme alanlarının hangisiyle ilişkilendirilebilir?
6. Hangi sınıf düzeyi ve kazanımıyla ilişkilendirilebilir?

Yöntem

Sosyal Bilgiler dersinde yazınsal yapıtlardan ararlanma konusunda örnek bir okuma listesi ortaya koymayı hedefleyen bu çalışma nitel araştırma deseninde yapılandırılmıştır. Veri toplama yöntemi olarak doküman incelenmesinden yararlanılmıştır. Doküman incelemesi araştırılması hedeflenen olgu ya da olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

Verilerin Toplanması

Çalışmada veriler doküman doküman incelemesi yöntemine göre toplanmaya çalışılmıştır. Bu yöntemde izlenilecek bir dizi aşama vardır. 1. Dokümanlara ulaşma, 2. Orijinalliği kontrol etme, 3. Dokümanları anlama, 4. Veriyi analiz etme ve 5. Veriyi kullanmadır. Bu aşamalar dikkate alınarak yapılanlar incelendiğinde; Sosyal Bilgiler Öğretim Programına (MEB, 2018) doğrudan Milli Eğitim Bakanlığı müfredat meb.gov.tr sayfasından, 30 çocuk ve gençlik edebiyatına ise uzman görüşleri dikkate alınarak, alanyazın taraması yapılarak, sosyal bilgiler ders kitapları ve çeşitli yayınevlerine ait kitap katalogları incelenerek ulaşılmaya çalışılmıştır. Veriler çalışmanın amacı dikkate alınarak toplanmış, analiz edilen veriler tablolaştırılmıştır. Ayrıca araştırma kapsamına alınan her esere Y1, Y2,...Y30 şeklinde kodlar verilmiştir.

Nitel araştırmalar için örneklem büyüklüğüne karar vermek- nicel araştıralara kıyasla- zordur. Burada önemli olan neyi bilmek istediğiniz, araştırmanın amacı, güvenilirlik durumu ve elde bulunan zaman ve kaynaklar ölçüsünde neler yapılabilirceğidir (Patton, 1990'dan akt.: Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2013, s. 94). Araştırmada inceleme nesnelere belirlenmesi için amaçlı örneklemeden yararlanılmıştır. Amaçlı örnekleme zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen durumların derinlemesine çalışılmasına olanak veren bir örnekleme yöntemidir (Patton, 1987'den akt.: Yıldırım ve Şimşek, 2018, s. 118). Bu çalışmada öncelikle daha detaylı ve derin verilere ulaşmak için örneklem büyüklüğü 30 yazınsal yapıtla sınırlı tutulmuştur. Yapıtların seçilmesi sürecinde çocuk edebiyatı ve sosyal bilgiler eğitimi alanındaki uzmanların görüşlerine başvurulmuş, alanyazını taranmış ve çeşitli yayınevlerine ait kataloglar taranmıştır.

Verilerin Çözümlemesi

Verilerin çözümlemesi için de betimsel analizden yararlanılmıştır. İçerik analizine göre daha yüzeysel olan betimsel analiz daha çok araştırmanın kavramsal yapısının önceden açık biçimde

belirlendiği araştırmalarda kullanılır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Bu çalışmada öncelikle güncel Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı (özel amaçlar, temel beceriler, değerler, öğrenme alanı, kazanımlar, sınıf düzeyi) ve ders kitapları (tema) çalışmanın amacına uygun olarak kavramsal açıdan incelenmiş, böylece yazınsal yapıtların çözümlenmesi için takip edilecek kavramsal bir alt yapı oluşturulmuştur.

Son aşamada da analiz birimi olarak “içerik” seçilmiştir. Kimi durumlarda araştırmanın amacına bağlı olarak sözcük ya da cümleleri bağlamdan kopuk bir biçimde değerlendirmek geçerli bilgiye ulaşmaya olanak tanımaz. Bu nedenle araştırmacı sözcük ya da cümleleri kullandıkları içerik içinde değerlendirmek zorundadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Bu nedenle araştırmanın amacına uygun olarak yazınsal yapıtlar içerik analiz birimi kapsamında çözümlenmiştir.

Güvenirlilik ve Geçerlik

Nitel araştırmalarda güvenirliliği denetlemenin çeşitli yolları vardır. LeCompte ve Goetz (1982’den akt.: Yıldırım ve Şimşek, 2018) tarafından iç ve dış güvenirliliği denetlemek için bazı stratejiler önerilmektedir: Verilerin çözümlenmesinde kullanılan kavramsal çerçevenin tanımlanması, araştırma sürecinin ayrıntılı bir biçimde açıklanması, verilerin öncelikle betimsel bir yaklaşımla doğrudan sunulması, aynı araştırmaya birden fazla araştırmacının dahil edilmesi, ulaşılan sonuçların başka araştırmacılar tarafından teyit edilmesi bu stratejilerden bazılarıdır.

Bu araştırmada da güvenirlilik ve geçerliliği denetlemek için şu yollar izlenmiştir. Öncelikle bu çalışmada iki araştırmacı birlikte çalışmıştır. Araştırmacılarından biri (Dr. Öğ. Üyesi) çocuk ve gençlik edebiyatı alanında çalışmalar yürütürken diğer araştırmacı (Doç. Dr.) sosyal bilgiler alanında çalışmalar gerçekleştirmektedir. Bununla birlikte çalışmanın tüm aşamaları okurla ayrıntılı bir biçimde paylaşılmış, incelenen yazınsal yapıtlardan doğrudan alıntılara yer verilmiş, kavramsal bir çerçeve oluşturulmuş, betimsel açıklamalar aktarılmış ve son aşamada da ulaşılan bulgular farklı araştırmacılar tarafından teyit edilmiştir.

Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde betimsel analizle çözümlenen çocuk ve gençlik edebiyatı yapıtlarına ilişkin bulgular aktarılmıştır. İncelenen yapıtların sosyal bilgiler dersiyle ilişkisi ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Tablo 1’de önerilen çocuk ve gençlik edebiyatı yapıtlarının ders kitabında yer alan temalarla ilişkisi verilmiştir.

Tablo 1. Önerilen çocuk ve gençlik edebiyatı yapıtlarının ders kitabında yer alan temalarla ilişkisi

Tema	Dağılım (n)	Yapıtın Kodu	Örnek Açıklama
-------------	------------------------	-------------------------	-----------------------

Toplumdaki Rollerim	10	Y5, Y12, Y14, Y16, Y17, Y21, Y22, Y23, Y24, Y29,	Çocukluk Anayurdum (Y12) adlı yapıtın temel karakteri çevresine bakışı, topluma karışma çabası ve kendini o çevrenin bir parçası haline getirme girişimleri, sokağa çıkması, arkadaş edinmesi kurguyu birey ve toplum teması kapsamında değerlendirmemize olanak vermektedir.
İletişim ve İnsan ilişkileri	5	Y2, Y5, Y12, Y18, Y24	Yaşasın Ç Kardeşliği (Y24) adlı yapıtın temel karakteri Ali soyadında bir değişikliği sosyal medya alanlarında kullanması, insanlarla iletişime geçmesi ve bunun aile yaşamındaki etkisine odaklanılmaktadır.
İcat Çıkaralım	4	Y9, Y14, Y24, Y27,	Mo'nun Gizemi (Y9) adlı yapıtın temel karakterleri Burç ve Defne'nin bilimsel çalışmalar uğruna kaçırılmaları, bedenlerine Mo yaratığının genlerinin aşılması, İn-Mo-San canlısını yaratmak için girişilen çalışmalar kurgusal bir çerçevede okurla paylaşılır.
Temel haklarımızı öğrenelim	4	Y3, Y13, Y17, Y26	Haklar ve Ödevler (Y17) adlı yapıt başlı başına hak ve ödev konusunu işleyen bilgilendirici/felsefik bir çalışmadır.
Bilinçli Tüketici Olalım	4	Y19, Y25, Y26, Y30	Büyülü Çember (Y19) adlı yapıtın genel izleğine bakıldığında kurguda tüketim toplumuna dönük iletiler paylaşıldığı görülmektedir. Yapıtın önemli figürlerinden Vıcık Vıcık Şişkotop Hazretleri'nin kurduğu Süper-Hiper-Mega Marketleri aracılığıyla insanların daha fazla tüketime yönlendirildiği izlenmektedir.
Çocuk Hakları	3	Y8, Y13, Y26	Günüşiğine Yolculuk-Kaçış (Y8) adlı yapıtta Fatih ve kardeşinin kötü koşullarda yaşadıkları görülmektedir. Bu açıdan metinde bir çocuğa sahip olduğu hakların verilmemesiyle hangi sonuçların ortaya çıkabileceğine dikkat çekilmektedir.
Görev ve Sorumluluklar	2	Y11, Y17	Yitik Kuzular (Y11) adlı yapıtın temel karakterleri Yusuf ve Salim yitirdikleri kuzuları bir görev bilinciyle aramaktan asla vazgeçmezler. Bu yönden çocuk okurla görev ve sorumluluğun önemine ilişkin bir ileti paylaşılmaktadır.
Önyargılarımı Kırıyorum	2	Y13, Y15,	Domates Saçlı Kız (Y15) adlı yapıtta yetiştirme yurdunda kalmış bir kız çocuğunun (Güneş) sonradan öz annesi tarafından eve götürülmesi, bu süreçte yaşadığı sorunlar ve bunların üstesinden gelerek mutluluğu yakalaması işlenmektedir. Kurguda önyargıların toplum üzerindeki etkisine dikkat çekilmiştir.
Afetler ve Çevre Sorunu	2	Y16, Y23	Toprak Ana (Y16) adlı yapıtta özellikle kış aylarında toprağın ürün vermemesi, kıtlık yaşanması ya da yağmurun hasada zarar vermesi gibi doğa olayları okurda afet ve çevrenin insan yaşamındaki etkisine dikkat çekilmektedir.
Birlikte Daha Güçlüyüz	2	Y20, Y24,	Patenli Kız (Y20) adlı yapıtın ana karakteri işitme engelli kız Şerare'nin yaz tatilini geçirdiği köyde yaşayan yaşlıları bir araya getirmesi, onlarda bir

			farkındalık yaratması, her koşulda onlara yardım etmesi
İnsanları Nasıl Tanıyoruz	1	Y13	Mago (Y13) adlı yapıtın ana karakteri Mago insanlarla yaşama arzusu, onlardan biri olma isteği insanlarla nasıl tanışabileceğine dönük bir ileti sunmaktadır.
Ailemin Tarihi	1	Y25	Uyuyan Topaç (Y25) adlı yapıtta karakterlere teyzelerinden tarihi ahşap bir evin miras kalması, yeğenin de bu eve sahip çıkması
Mesleğimi Seçiyorum	1	Y28	35 Kilo Tembel Teneke (Y28) adlı yapıtın ana figürü Gregor akademik açıdan başarısız bir öğrenci olmasına karşın el becerileri gelişkin bir çocuktur. Birçok zorluk çekmesine karşın Gregor kendi yeteneklerine uygun bir okulda öğrenim görmeyi sonunda başarır.

Tablo 1’de görüldüğü gibi öneri okuma listesindeki kitaplarda “Toplumdaki Rollerim” (n: 10) teması birinci sırada yer alırken, “İletişim ve İnsan ilişkileri” (n: 5) ikinci sırada yer almaktadır. “İcat Çıkaralım” (n: 4), “Temel Haklarımızı Öğrenelim” (n: 4), Bilinçli Tüketici Olalım (n: 4) gibi temalar da dağılım açısından öne çıkmaktadır. Diğer temalar için de benzer değerlendirmeler yapılabilir.

Y9: *Defne ve Burç, ayrı odalara yerleştirildiler. İki gün orada kaldılar. Daha sonra gözlerini bağlayarak, Kamakura Tepesinde kurulmuş olan, laboratuvara götürüldüler. Başta vücut salgıları olmak üzere, kanlarını, idrar ve dışıklarını aldılar. Üreme organlarından hücre alma aşamasında, gençler çılgın gibi bağırmağa başladılar (Mo’nun Gizemi, 2004, s. 251).*

Y13: *Sonunda ormanı terk etmeye karar verebildiği için coşkuluydu. İşte imdi insanların arasındaydı, onlarla birlikte yürüyordu ve kimse onun bir insan olmadığını anlamamıştı henüz. Umutluydu bu yüzden. Kendine güven duygusu çoğalıyordu attığı her adımda (Mago, 2010, s. 40).*

Y15: *Annem beni diğer anneler gibi beslemedi. Güzel giysiler dikmedi. Hasta olduğumda başımda beklemedi. Ateşimi düşürmek için bileklerimi kolonya ile ovmadı. Yatağımın başucunda masal okumadı. Yaralı dizime pomat sürmedi. Bütün bunları bir gün yurtttaki ablalardan biri, bir başka gün Sulak Anne, Ziynet Anne, Fadime Anne, Sabahat Anne, Saadet Abla yaptı. Benim birçok annem vardı ve ben buna alışmışım. Şimdi ise hiç alışkın olmadığım kendi annem var (Domates Saçlı Kız, 2008, s.90).*

Tablo 2’de öneri listesinde yer alan çocuk ve gençlik edebiyatı yapıtlarının ilişkili olduğu Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programındaki özel amaçlar verilmektedir.

Tablo 2. Önerilen çocuk ve gençlik edebiyatı yapıtlarının ilişkili olduğu Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programındaki özel amaçlar

Özel Amaçlar	Dağılım (n)	Yapıtın Kodu	Örnek Açıklama
Katılımın önemine inanmaları, toplumsal sorunların çözümü için görüşler belirtme	7	Y1, Y5, Y7, Y9, Y13, Y15, Y20	Mago (Y13) adlı yapıtta ana karakterlerden Mago erdemli olmaya çabalamaktadır. Bu amaçla Erdem

			Öğretmen'e yardım ederek okul yöneticilerinin kimsesiz ve yoksul çocuklara yaptıkları kötülükleri ortaya çıkarmaktadır. Böylece sorunların kolektif çözümüne dönük okurla bir ileti paylaşılmaktadır.
Kişisel ve toplumsal sorunların çözümü için görüşlerini belirtme	4	Y1, Y14, Y20, Y23	Patenli Kız (Y20) adlı yapıtta yaşlı karakterlerden biri romanın ana karakterinin (Şerare) gönlünü almak, onunla barışmak için çocukluk anısını Şerare'yle paylaşmaktadır.
Özgür birey olarak fiziksel, duygusal özelliklerinin ilgi, istek ve yeteneklerinin farkına varması	4	Y12, Y22, Y26, Y28	Çocukluk Anayurdum (Y12) adlı yapıtta temel karakter düş dünyasında nesnelere canlandırmakta, okuduğu kitabı yorumlamaya çalışmakta ve duygularını yazıya dökmeye çabalamaktadır.
Doğal çevre ve kaynakların sınırlılığının farkına varıp çevre duyarlığı içerisinde eldeki kaynakları değerlendirmeleri	3	Y16, Y23, Y25	Toprak Ana (Y16) adlı yapıttın kurgusunda bu amaç kolaylıkla görülebilmektedir. Kurguda toprak yetersizliği, tohum kıtlığı, ürün yetiştirilmenin güçlüğü gibi konuların işlendiği görülmektedir.
Eleştirel düşünme becerisine sahip bireyler yetiştirmek	3	Y1, Y2, Y14	Kapiland'ın Kobayları (Y14) adlı yapıttaki karakterlerin (Marjinal, Mehtap, Ezgi ve Burhan) sorunu çözebilmek için çeşitli yollara başvurmaları, konuyla ilgili araştırma yapmaları, bilgi toplamaları ve karşılaştıkları soruna eleştirel bir biçimde yaklaştıkları görülmektedir.
Toplumsal ilişkileri düzenlemek ve karşılaştığı sorunları çözmek için temel iletişim becerileri ile sosyal bilimlerin temel kavram ve yöntemlerini kullanabilmeleri	3	Y11, Y15, Y18	Yitik Kuzular (Y11) adlı yapıttaki temel karakterler (Yusuf ve Salim) karşılaştıkları sorunları çevreleriyle ilişki kurarak, yardımlaşarak çözmektedirler.
Ülkesini ve dünyayı ilgilendiren konulara duyarlılık gösterme	3	Y1, Y6, Y14	Kapiland'ın Kobayları (Y14) adlı yapıtta Genetiği Değiştirilmiş Organizma (GDO) ürünlerine karşı bir bilinç yaratılmak istenmektedir. Bu yönden söz konusu yapıt gelişmiş ülkelerin diğer ülkeler üzerindeki sömürgeci yaklaşımlarının irdelenmesi açısından işlevsel bir rol üstlenebilir.
Bilimsel düşünceyi temel alarak bilgiye ulaşma, bilgiyi kullanma ve üretmede bilimsel ahlaki gözetir	2	Y9, Y28	Mo'nun Gizemi (Y9) adlı yapıttaki bilimin insanlarından Yuma ve Yuen'in yaşamlarının gençlik evresinden başlayarak çalışmalarına uygun fosilleri topladığı, bunları amaçlarına uygun kullandığı, ayrıca

			çalışmalarında bilimsel etiği göz ardı ettiği görülür.
Bireysel ilgi ve ihtiyaçlarını tanı	2	Y4, Y10	Küçük Kara Balık (Y10) adlı karakter özgür kalma arzusuyla yaşadığı derenin sınırlayıcılığından kurtulmak ister. Bu yönden onun kendisine dönük bir bilinç sahibi olduğu görülmektedir.
Hukuk kurallarının herkes için bağlayıcı olduğunu, tüm kişi ve kuruluşların yasalar önünde eşit olduğunu bilme	2	Y3, Y17	Gök, Deniz ve Toprak (Y3) adlı yapıtta karakterlerin insan hakları evrensel bildirgesi kapsamında herkesin eşit olduğunu ilan ettikleri görülmektedir.
Milli ve manevi değerler ile evrensel değerleri benimseyerek erdemli insan olmanın yollarını bilmeleri	2	Y6, Y13	Canavarlar Kenti (Y6) adlı yapıtta Alex'in zengin olmayı değil de annesinin sağlığına kavuşmasına öncelik vermesi ya da Nadia'nın kendisini koruyan tılsımdan Sis İnsanları'nı korumak adına vazgeçmesi
Sorumluluk sahibi olmayı öğrenerek, yardımlaşma bilincini kazanmaları	2	Y5, Y30	Kumkurdu (Y5) adlı yapıtta ailedeki kişilerin ayrı ayrı sorumluluk sahibi oldukları görülmektedir. Bununla birlikte birbirlerine yardım etmektedirler.
Yasaları ve kuralları bilen, haklarını, sorumluluklarını yerine getiren, milli bilince sahip birer birey olarak yetişmeleri	2	Y17, Y29	Haklar ve Ödevler (Y17) adlı yapıtın içeriğinde hak, hukuk, ahlaksal sorumluluk üzerine çeşitli öyküler oluşturulduğu görülmektedir. Kurgusal durumlar yaratılarak çocukta hak ve hukuk kavramlarına dönük farkındalık yaratılmak hedeflenmektedir.
Yaşadığı çevrenin özelliklerini tanıyarak insan ve çevre arasındaki etkileşimi açıklamaları ve mekânı algılama becerilerini geliştirmek	2	Y12, Y19	Çocukluk Anayurdum (Y12) adlı yapıtta karakterin çevresini yakın bir biçimde gözlemlediği görülmektedir. Su kuyusu, tulumba, misafirperverlik, komşuluk kültürü, evin farklı odalarını kiraya vermesi, hasır, leğende banyo yapmak, taş fırlatma oyunu gibi ayrıntılarla çevrenin derin bir resmi çizilmiştir.
Toplum içerisinde sosyal ilişkiler kurmaları ve toplumun bireyin gelişimi üzerindeki olumlu etkisini anlamaları	2	Y5, Y8	Kumkurdu (Y5) adlı yapıtın temel karakteri Zackarina'nın bazen anne ve babasıyla tartışması toplumsallaşma sürecinin ilk basamağını oluşturur.
Toplumda uyum içinde yaşayabilmek için önyargıları kırmaya ve bizi biz yapan şeyin farklılıklarımız olduğunu öğrenmeli ve ona göre davranmalı	1	Y21	Sol Ayağım (Y21) adlı yapıt engelli olma durumu üzerinden bireylerin farklılıklara karşı önyargılı değil duyarlı olmasını sağlayabilecek bir

			kurğuya sahip olduğunu söyleyebiliriz.
Teknolojinin yararlarının dışında zararlarının da olabileceği ve yine teknolojinin insanın bütün hayatını kapsayacak noktaya gelmesi ve bunun sonucunda insan üzerindeki olumsuz etkilerini kişinin fark edip teknolojiyi bilinçli kullanmaya başlaması	1	Y24	Yaşasın Ç Kardeşliği (Y24) adlı yapıtta Ali'nin (ana karakter) evdeki her şeyi ve olayları sosyal medyada paylaşması özel hayatın ihlal edilmesine neden olmaktadır. Bu da teknolojinin nasıl kullanılacağına dönük okurun sorular sormasına aracılık etmektedir.

Tablo 1'ye bakıldığında öneri okuma listesindeki yazınsal yapıtların ilk olarak "Katılımın önemine inanmaları, toplumsal sorunların çözümü için görüşler belirtme" (n: 7) özel amacıyla ilişkili olduğu görülmüştür. Bunun dışında "Kişisel ve toplumsal sorunların çözümü için görüşlerini belirtme" (n: 4) ve "Özgür birey, birey olarak fiziksel, duygusal özelliklerinin ilgi, istek ve yeteneklerinin farkına varması" (n: 4) özel amaçlarının dağılım açısından ön planda olduğu görülmektedir. Diğer dağılımlar için de benzer değerlendirmeler yapılabilir.

Çalışma kapsamında önerilen çocuk ve gençlik edebiyatı yapıtlarının Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında yer alan özel amaçlara ilişkin doğrudan alıntılara şu örnekler verilebilir:

Y3: *Tüm insanlığı mutlu edecek onar tane kural getirin. Benim için, halkımız için, tüm insanlık için yaptığınızı unutmayın* (Gök, Deniz ve Toprak, 2016, s. 31).

Y13: *"Erdem öğretmen, buldum, buldum!" ... "Eşyaların nasıl okuldan çıktığını." "Söyle Mago, çabuk söyle." ... "Her gün saat altıda çöp varillerini çöp kamyonuna taşıyorum ya, bazen tatil günlerinde başka bir çöp kamyonu geliyor. İşte onlar"* (Mago, 2010, s. 86).

Tablo 2'te öneri listesindeki çocuk ve gençlik edebiyatı yapıtlarının Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında ilişkili olduğu temel beceriler gösterilmektedir.

Tablo 3. Önerilen çocuk ve gençlik edebiyatı yapıtlarının sosyal bilgiler dersi öğretim programında ilişkili olduğu temel beceriler

Temel Beceriler	Dağılım (n)	Yapıtın Kodu	Örnek Açıklama
İşbirliği	20	Y1, Y5, Y6, Y8, Y9, Y11, Y13, Y14, Y15, Y16, Y18, Y20, Y21, Y23, Y24, Y25,	Kumkurdu (Y5) adlı yapıtların temel karakteri Zackarina'nın Kumkurdu ile ilişki kurması dışında aile içinde yardımlaşma, dayanışma ve saygı konularının işlendiği görülmektedir.

		Y26, Y27, Y28, Y29	
Empati	19	Y1, Y2, Y4, Y5, Y7, Y8, Y11, Y13, Y14, Y15, Y17, Y18, Y19, Y20, Y23, Y24, Y26, Y29, Y30	Kömür Karası Çocuk (Y7) adlı yapıttaki karakterlerden Behçet Öğretmen'in Salif'in teninden dolayı dışlandığını anlıyor ve bunu kendi esmer teniyle ilişkilendiriyor.
Kalıp yargı ve önyargıyı fark etme	16	Y1, Y5, Y6, Y10, Y12, Y13, Y15, Y16, Y20, Y21, Y23, Y24, Y25, Y27, Y29, Y30	Küçük Kara Balık (Y10) adlı yapıtta birçok kalıp yargının, önyargının kırıldığı görülmektedir. Küçük Kara Balık yakın çevresinin sahip olduğu kalıp düşüncelere karşı çıkarak daha geniş bir dünyanın var olduğuna ilişkin umudunun peşinden gidiyor.
Eleştirel düşünme	12	Y4, Y5, Y6, Y7, Y9, Y11, Y14, Y16, Y17, Y18, Y24, Y27	Mo'nun Gizemi (Y9) adlı yapıtta karakterlerin (Defne ve Burç) gerçeği bulmak için gösterdikleri mücadele ya da izledikleri yol sorgulayıcı bir bakış açısına dayanır. Karakterler herhangi bir olguyu ya da durumu hemen kabullenmek yerine gerçeği araştırarak bulmaya çalışırlar.
Kanıt kullanma	8	Y6, Y9, Y11, Y13, Y14, Y18, Y20, Y27	Kapiland'ın Kobayları (Y14) yapıttın yan figürlerinden Burhan, hastaneye götürülür. Gerçeğin ortaya çıkması için çeşitli tahliller yapılır. Doktor Bülent Bey ülkenin güvenlik birimlerine haber verir. Elindeki kanıtları, bilimsel bulguları paylaşır ve istediği sonuca ulaşır.
Araştırma	5	Y3, Y10, Y11, Y24, Y28	Yaşasın Ç Kardeşliği (Y24) adlı yapıtta Ali'nin (ana karakter) kaybolan bilgisayarını arama girişimleri ve ödevlerini hazırlamak için araştırmalara girişmesi
Gözlem	5	Y10, Y11, Y12, Y22, Y26	Gülibik (Y22) adlı yapıttın temel karakteri adsız çocuğun tavuktan çıkan yumurtanın tekrardan civcive dönüşmesini gözlemlemesi ve bunun üzerine kendisinden daha büyük birinden (Alişir) bu konu hakkında bilgi alması.
İletişim	5	Y6, Y9, Y18, Y22, Y23	Berk'in Gizli Gücü (Y23) adlı yapıttın ana karakteri Berk okulda akranlarıyla yaşadığı sorunları şiddet yoluyla değil de iletişimle çözmektedir.
Çevre okuryazarlığı	4	Y6, Y16, Y18, Y23	Tobia ve Melek (Y18) adlı yapıttaki figürlerden Rotasa çevreye atılan gereksiz görünen eşyalarla kent deyimiyle şato (çöp ev) inşa etmesi çevre okuryazarlığına örnek olarak ele alınabilir.
Karar verme	4	Y3, Y17, Y26, Y28,	35 Kilo Tembel Teneke (Y28) adlı yapıttın temel karakteri okulda birçok sorunla karşılaşan bir çocuktur. Bu nedenle kendi yeteneklerine uygun bir okula (Grandchamps) kendisini kabul etmeleri için mektup yazar. Başka deyişle bireysel bir kararını eyleme dönüştürür.

Problem çözme	3	Y3, Y15, Y28	Domates Saçlı Kız (Y15) adlı yapıtta yetiştirme yurdunda kala Güneş'in annesinin sevgisini kazanmak için birtakım çözümler geliştirmeye çalışması
Dijital okuryazarlık	1	Y24	Yaşasın Ç Kardeşliği (Y24) adlı yapıtın ana karakteri Ali'nin Facebook'u kullanabilmesi, bilgisayar yardımıyla ödevlerini yapması
Sosyal Katılım	1	Y26	Minik Çinli Kız (Y26) adlı yapıtta temel figür Lu Si-Yan'ın çalıştığı fabrikada farklı gruplarla iletişime geçtiği görülmektedir.

Tablo 4'te görüldüğü gibi çalışma kapsamında önerilen çocuk ve gençlik edebiyatı yapıtları en fazla işbirliği (n: 20) temel becerisiyle ilişkilidir. Bunu da dağılım açısından empati (n:19), kalıp yargı ve önyargıyı fark etme (n: 16), eleştirel düşünme (n: 12) ve kanıt kullanma (n: 8) gibi beceriler izlemektedir. Diğer bulgular için de benzer değerlendirmeler yapılabilir.

Çalışma kapsamında önerilen çocuk ve gençlik edebiyatı yapıtlarının Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında yer alan temel becerilere ilişkin doğrudan alıntılara şu örnekler verilebilir:

Y2: *Onu dinlememeliydim." diye açıldı bir gün bana. "Çiçekleri asla dinlememelisin. Onları seyretmeli, onları koklamalısın yalnızca. Çiçeğim tüm gezegeni mis gibi kokularla dolduruyordu, ama ben bundan mutlu olmayı bilemedim. Şu pençe meselesinde sinirleneceğime, şefkat duymalıyım ona"* (Küçük Prens, 2015, s.49).

Y13: *Kamyonun nereye gittiğinin, eşyaların nereye götürüldüğünün saptanması gerek. Onun için hiç kuşku uyandırmadan izlenmesi gerekecektir. Bunu da yetkili kişiler yapacak Mago"* (Mago, 2010, s. 94).

Y19: *Sonra aniden yüreğinin hızla attığını, tüm bedeninin heyecana kapıldığını gördü. Guendy'in sözcükleri kulağında çınlıyordu. Her şey bitse bile unutma ki birbirlerini sevenlerin "Büyülü Çemberi" asla bozulmaz* (Küçük Prens, 2015 s.143).

Y28: *Sayın Grandchamps Okulu Müdürü, okulunuza kabul edilmek istiyorum, ama dosyam çok kötü olduğu için bunun olanaksızlığını da biliyorum. Okulunuzun reklamında, mekanik ve marangozluk atölyeleriniz, bilgisayar odalarımız, bir seranız ve bunun gibi şeyleriniz olduğunu gördüm. Hayatın notlardan ibaret olmadığını düşünüyorum. Bence motivasyon da önemli. Grandchamps'a gelmek istiyorum, çünkü bence en umutlu olacağım yer orası* (35 Kilo Tembel Teneke, 2015, s. 64-65).

Y30: *Eve geldiklerinde Casilda'yla biraz oynadılar. Miguel'e bir tuhaf gelmişti oyun. Kadın bronz tenine oya gibi işlenmiş gülümsemesiyle her zamanki gibiydi... Ama Miguel onu daha yakından tanıyordu artık ve dolayısıyla daha çok seviyordu. Bu da her şeyi değiştiriyordu. Ayrıca masumane oyunun Casilda'ya çocuklarını hatırlattığını da biliyordu* (Miguel, 2013, s. 55-56).

Tablo 5'te okuma listesinde önerilen çocuk ve gençlik edebiyatı yapıtlarının Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programındaki değerler eğitimiyle ilişkili olduğu boyutlar verilmektedir.

Tablo 6. Önerilen çocuk ve gençlik edebiyatı yapıtlarının Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programındaki değerler eğitimiyle ilişkili olduğu boyutlar

Değerin Boyutu	Dağılım (n)	Yapıtın Kodu	Örnek Açıklama
Dayanışma	22	Y1, Y4, Y8, Y9, Y11, Y12, Y13, Y14, Y15, Y16, Y17, Y18, Y20, Y21, Y22, Y23, Y24, Y26, Y27, Y28, Y29, Y30	Domates Saçlı Kız (Y15) adlı yapıtın ana karakteri Güneş ve arkadaşlarının birçok konuda birlikte hareket etmesi
Duyarlılık	20	Y1, Y4, Y5, Y6, Y7, Y8, Y9, Y12, Y14, Y15, Y16, Y17, Y19, Y20, Y21, Y23, Y26, Y27, Y29, Y30	Kapiland'ın Kobayları (Y14) yapıtta hastalanan Burhan için diğer karakterlerin yardım etmesi ya da Sevda öğretmenin olayları izlemek yerine bunlara müdahale etme çabaları.
Saygı, sevgi, barış	20	Y1, Y2, Y4, Y5, Y6, Y7, Y8, Y9, Y13, Y15, Y16, Y18, Y20, Y21, Y22, Y23, Y24, Y25, Y27, Y28	Patenli Kız (Y20) adlı yapıtta yaşama küsmüş, birbirleriyle diyalogu kesmiş kişileri yakınlaştıran temel olgu aralarında yeni başlayan saygı, sevgi ve barış olgularıdır.
Sorumluluk	19	Y3, Y4, Y5, Y6, Y7, Y8, Y9, Y11, Y13, Y14, Y16, Y17, Y18, Y21, Y22, Y24, Y26, Y27, Y28	Toprak Ana (Y16) adlı yapıtta savaştan dolayı erkeklerin çoğunluğunun köyden uzaklaşmaları kadınları bir dayanışmaya yönlendirir. Kadınlar yalnız kalınca toprağı işleme görevi onlara kalır, bu sorumluluğı da birbirleriyle dayanışma içinde bulunarak yerine getirirler.
Estetik	8	Y1, Y3, Y5, Y6, Y7, Y21, Y23, Y29	Kömür Karası Çocuk (Y7) adlı yapıtta "Salif'in müziğı duyması, sınırları aşması ve ona göre yaşaması birçok yerde vurgulanıyor. Ayrıca birçok yerde notalara değinilmiştir.
Bilimsellik	6	Y5, Y6, Y9, Y14, Y27, Y28	Kumkurdu (Y5) adlı yapıtta Zackarina'nın evrenin sonsuzluğu üzerine düşünmesi ve bunu bilimsel anlayış çerçevesinde kavrama girişimi
Dürüstlük	6	Y9, Y11, Y12, Y24, Y28, Y29	Mo'nun Gizemi (Y9) adlı yapıtta karakterlerin (Defne ve Burç) başlarından geçenleri ya da karşılaştıkları sorunları yakın çevrelerine açık bir biçimde aktarmaları
Aile birliğine önem verme	4	Y8, Y11, Y15, Y24	Günüşğına Yolculuk-Kaçış (Y8) adlı yapıtta Fatih'in üvey kardeşi için hamallık yapması
Özgürlük	4	Y3, Y11, Y17, Y19	Büyülü Çember (Y19) adlı yapıttaki karakterlerden Dodo'nun bağımsız bir biçimde yaşaması bu değerle açıkça ilişkilendirilebilir.

Adalet	3	Y3, Y13, Y17	Mago (Y13) adlı yapıtta yatılı okuldaki yöneticilerin yolsuzlukların ortaya çıkarılması ve bu kişilerin cezalandırılması
Sevgi	3	Y5, Y15, Y19	Büyülü Çember (Y19) adlı yapıtta Guendy ve Rick adlı karakterler arasındaki ilişkinin sevgi temelli olduğu görülmektedir. Ayrıca yapıtta sıklıkla sevginin birleştirici gücü okura sezinletilmiştir.
Yardımseverlik	2	Y13, Y30	Miguel (Y30) adlı yapıttın temel karakterinin (Miguel) yoksul adama yardım etmesi.
Bağımsızlık	1	Y10	Küçük Kara Balık'ın (Y10) yaşadığı derenin dışına çıkma arzusu ve bu konuda çevresine direnç göstermesi bağımsızlıkla yakından ilişkilidir.
Eşitlik	1	Y3	Gök, Deniz ve Toprak (Y3) adlı yapıtta karakterlerin sonunda kurullarla herkesin aynı haklara sahip olduğunu ilan etmesi eşitliğin bir göstergesidir.
Düzen ve Temizlik Bilinci	1	Y19	Büyülü Çember (Y19) adlı yapıttın kurgusunda toplumun bir araya gelmesi, çevre kirliliği üzerine diyalogları ve buna ilişkin kaygılarını dile getirdikleri görülmektedir.
Tasarruf	1	Y24	Yaşasın Ç Kardeşliği (Y24) adlı yapıtta Ali'nin amcasının eski eşyaları atıl duruma getirmeyip onlardan yeniden yararlanması buna örnek verilebilir.
Fedakârlık	1	Y30	Miguel (Y30) adlı yapıttaki hizmetçi kadının salt çocuklarına bakmak için yüzlerce kilometre uzaktaki bir ülkeden gelip farklı bir yerde çalışması özverinin, kendini adamanın nitelikli bir örneğidir.

Tablo 7'te görüldüğü gibi önerilen çocuk ve gençlik edebiyatı yapıtlarının Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında yer alan dayanışma (n: 22) değeriyle yoğun biçimde ilişkilidir. Bunun dışında duyarlılık (n: 20), saygı, sevgi ve barış (n: 20) ve sorumluluk (n: 19) gibi değerlerin de yoğun bir yer tuttuğu görülmektedir. Diğer değerler için de benzer değerlendirmeler yapılabilir.

Çalışma kapsamında önerilen çocuk ve gençlik edebiyatı yapıtlarının Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında yer alan değerlere ilişkin olarak doğrudan alıntılara şu örnekler verilebilir:

Y15: *Biz birbirimize anlatacak çok çok şey bulduk. O bana denizlerin şarkısını taşıdı, ben ona dağların türküsünü. Sevginin diliyle konuştuk günler geceler boyunca. Dünyada kuralı olmayan tek dil sevginin dilidir (Domates Saçlı Kız, 2008 s. 93).*

Y19: *"Peki neden kederliydiniz?" "Çünkü özgür değildik, bize daima bir şeyler emreden insanlar vardı (Büyülü Çember, 2016, s. 20).*

Y30: Miguel evsiz bir derbeder olan, sokağın ortasında paçavralara sarınıp yatan, çöpte ne bulursa onunla yetinen bu adamın yanında hâlâ ne arıyordu kim bilir. Oburca, adeta günlerdir ağzına tek lokma koymamışçasına lokmaları çiğneyişini izliyordu (Miguel, 2013, s. 14).

Tablo 8’te önerilen çocuk ve gençlik edebiyatı yapıtlarının Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının yapısındaki öğrenme alanlarıyla ilgili dağılımları verilmektedir.

Tablo 9. Önerilen çocuk ve gençlik edebiyatı yapıtlarının Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının yapısındaki öğrenme alanlarıyla ilgili dağılımları

Öğrenme Alanı	Dağılım (n)	Yapıtın Kodu	Örnek Açıklama
Birey ve toplum	22	Y1, Y2, Y4, Y5, Y7, Y8, Y10, Y11, Y12, Y13, Y15, Y16, Y18, Y19, Y20, Y21, Y22, Y23, Y25, Y28, Y29, Y30	Patenli Kız (Y20) adlı yapıtın başlarında köy ahalisinin engelli kız Şerare’ye acıyarak yaklaşmaktadırlar. Anca Şerare’nin kararlı, dirençli kişiliği onlarda kıza karşı büyük saygı yaratmaktadır.
İnsanlar, Yerler ve Çevreler	8	Y6, Y7, Y10, Y22, Y23, Y25, Y26, Y30	Canavarlar Kenti (Y6) adlı yapıtta insanların birbiriyle olan ilişkileri, çevrenin insan üzerindeki etkisi üzerinde durulmuştur. Bunun dışında özellikle yeraltı ve yerüstü zenginliklerin elde edilmesi için insan yaşamının nasıl yok edildiğine değinilmiştir.
Bilim, Teknoloji ve Toplum	6	Y9, Y14, Y19, Y24, Y27, Y28	Yaşasın Ç Kardeşliği (Y24) teknolojik araçların insan yaşamını nasıl etkileyeceği üzerinde durulmuştur. Bireysel ya da toplumsal yaşamda teknolojik olanaklarının oluşturabileceği olası sonuçlar okurla paylaşılmıştır.
Etkin vatandaşlık	3	Y3, Y14, Y17	Kapiland’ın Kobayları (Y14) adlı yapıtta Marjinal ve arkadaşlarının vatanını ve milletini seven gençler oldukları, ülkelerinin sömürülmesine engel olmak için mücadele verdikleri ve ulusal bilince sahip oldukları görülmektedir.
Üretim, Dağıtım ve Tüketim	3	Y14, Y19, Y26	Kapiland’ın Kobayları (Y14) adlı yapıtın ana figürü Marjinal sömürgeci devletin (Kapiland) oyununu bozmuş, bu ülkeden ithal edilen genetiği değiştirilmiş ürünleri tüketmemiştir.

Tablo 10’te görüldüğü gibi çalışmada önerilen çocuk ve gençlik edebiyatı yapıtlarının Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının yapısındaki öğrenme alanlarından birey ve toplum (n: 22) yoğunlukla bir yer tutmaktadır. Bunu da dağılım açısından sırasıyla insanlar, yerler ve çevreler (n: 8), bilim, teknoloji ve toplum (n: 6), etkin vatandaşlık (n: 3) ve üretim, dağıtım ve tüketim (n: 3) öğrenme alanları takip etmektedir.

Çalışma kapsamında önerilen çocuk ve gençlik edebiyatı yapıtlarının Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programındaki öğrenme alanlarıyla ilişkin olarak doğrudan şu alıntılara yer verilebilir:

Y14: İlaç bizi etkiledi, ama döndüğümüzde Nuri Baba, yani Marji'nin büyükbabası bizdeki aptallaşmayı fark etti. Bunu gidermek için gece gündüz çalıştı, kitaplar karıştırdı, karışımlar yaptı, beğenmedi bir daha yaptı. En sonunda bizi koyun olmaktan kurtaracak formülü buldu. İşte karşınızdayız ve eskisi gibiyiz. Kapiland'ın Kobayı değil, olan bitene kuşkuyla bakmayı bilen gençlerimiz (Kapiland'ın Kobayları, 2013, s. 154)

Y20: Şerare'nin zekâsına, direncine, özgüvenine hayrandı Öğretmen Leyla. O kızın yüreğindeki sevinç ve coşku kara gözlerinde parıldar, çevresindeki herkesi yaşama bağlardı. Anılarının kitap olacağını öğrendiğinde, belki de, bunun için çok sevinmişti. Böylece Patenli Kız'ı yediden yetmişe çok sayıda insan tanıyacaktı (Patenli Kız, 2006, s. 37).

Tablo 11'da çalışmada önerilen çocuk ve gençlik edebiyatı yapıtlarının ilişkili olduğu sınıf düzeyi ve kazanımları gösterilmektedir.

Tablo 12. Önerilen çocuk ve gençlik edebiyatı yapıtlarının ilişkili olduğu sınıf düzeyi ve kazanımları

Kazanım	Sınıf Düzeyi			Dağılım (n)	Yapıtın Kodu	Açıklama
	5	6	7			
SB.6.1.3. Toplumda uyum içerisinde yaşayabilmek için farklılıklara yönelik önyargıları sorgular.		4		4	Y12, Y15, Y20, Y21	Patenli Kız (Y20) adlı yapıtta ilk başlarda birbiriyle hiç anlaşamayan yaşlı ve huysuz kişiler Şerare'nin de etkisiyle birbirlerini oldukları gibi kabul ederek önyargılarını yıkarlar.
SB.5.1.4. Çocuk olarak haklarından yararlanmaya ve bu hakların ihlal edildiği durumlara örnek verir.	3			3	Y8, Y17, Y29,	Selo'nun Kuşları (Y29) adlı yapıtta çocuğun haklarının birçok yönden ihlal edildiği görülmektedir. Örneğin; çocuk işçiliği, bu yönden çocuğun sömürülmesi izleksel açıdan önemli bir yer tutmaktadır.
SB.6.1.5. Bir soruna getirilen çözümlerin hak, sorumluluk ve özgürlükler temelinde olması gerektiğini savunur.		1		1	Y1, Y6	Yalancılar Ülkesi (Y1) adlı yapıtta Gelsomino'nun ülkede iktidarı ele geçiren korsanlara karşı mücadele etmesi ve ülkenin özgürleşmesine katkıda bulunması
SB.6.1.4. Toplumsal birlikteliğin oluşmasında sosyal yardımlaşma ve dayanışmayı destekleyici faaliyete katılır.		2		2	Y11, Y30,	Yitik Kuzular (Y11) adlı yapıtta kuzularını yitiren Yusuf ve Salim'e köy halkının yardım etmesi toplumsal dayanışmanın önemine dönük etkili bir iletidir.
SB.5.3.4. Yaşadığı çevredeki afetlerin ve çevre sorunlarının oluşum nedenlerini sorgular	1			1	Y16, Y23,	Toprak Ana (Y16) adlı yapıtta çevre sorunlarının ve afetlerin insan yaşamı üzerindeki etkisi somut bir biçimde okurla paylaşılmaktadır.
SB.5.6.3. Temel haklar ve bu hakları kullanmanın önemini açıklar.	1			1	Y3,	Gök, Deniz ve Toprak (Y3) karakterlerinin çıktıkları yolculukta insan haklarına ilişkin ilkelerle geri dönmeleri ve bunları kendi

				ülkelerinin vazgeçilemez kuralları haline getirmeleri
SB.7.1.2. Bireysel ve toplumsal ilişkilerde olumlu iletişim yollarını kullanır.	1	1	Y13	Mago (Y13) adlı yapıttaki karakter sorunları iletişim yoluyla ve olumlu kişilik özellikleri sergileyerek çözmeye çalışır.
SB.7.1.1. İletişimi etkileyen tutum ve davranışları analiz ederek kendi tutum ve davranışlarını sorgular	1	1	Y2, Y18	Küçük Prens (Y2) yalnızca başkalarının davranışlarını sorgulamaz, bunun dışında kendi eylem ve davranışları üzerine de düşünür.
SB.7.7.4. Küresel sorunların çözümüne yönelik fikir önerileri geliştirir.	1	1	Y7	Kömür Karası Çocuk (Y7) adlı yapıtta mülteci sorunu işlenmektedir. Mülteci çocuk Salif'in müzik öğretmeni tarafından müziğe yönlendirildiği görülmektedir.
SB.5.1.3. Sahip olduğu hakların farkında olan bir birey olarak katıldığı gruplarda aldığı rollerin gerektirdiği görev ve sorumluluklara uygun davranır.	1	1	Y5	Kumkurdu (Y5) adlı yapıtta ailedeki kişiler aldıkları görev ve sorumlulukları yerine getirmektedirler.
SB.4.5.3. Sorumluluk sahibi bir birey olarak, bilinçli tüketici davranışları sergiler.	1	1	Y14	Kapiland'ın Kobayları (Y14) adlı yapıttın temel karakteri Marjinal'in Kapilandlı ve Türk bilim adamları tarafından bir ilaç geliştirildiğini söylenen ilacı içmeyi reddettiği görülür. Özellikle bedava dağıtılan bu ilaçları sorgulaması onun bilinçli bir davranış sergilediğinin göstergesidir.
SB.7.5.2. Üretim teknolojisindeki gelişmelerin sosyal ekonomik hayata etkilerini değerlendirir.	1	1	Y19	Büyülü Çember (Y19) adlı yapıttın temel karakterlerinden Rick'i televizyon ve yakasına takılan mikrofonla tanışır. Rick böylece televizyonun toplumsal yaşam üzerindeki kötü etkilerini görür.
SB.5.1.2. Yakın çevresinde yaşanan bir örnekten yola çıkarak bir olayın çok boyutluluğunu açıklar.	1	1	Y10	Küçük Kara Balık'ın (Y10) yaşadığı küçük dereden ayrılma arzusu ve onun yakın çevresi tarafından dışlanması okurun bu olayı kendi yaşamıyla ilişkilendirmesine olanak verebilir.
SB.5.4.1. Teknoloji kullanımının sosyalleşme ve toplumsal ilişkiler üzerindeki etkisini tartışır.	1	1	Y24	Yaşasın Ç Kardeşliği (Y24) adlı yapıttın ana karakteri Özellikle Ali internet aracılığıyla büyük bir insan topluluğu tarafından tanınır ve ünlü biri olur.

SB.5.2.3. Ülkemizin çeşitli yerlerinin kültürel özellikleriyle yaşadığı çevrenin kültürel özelliklerini karşılaştırarak bunlar arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirler.	1	1	Y25	Uyuyan Topaç (Y25) adlı yapıtta Arda'nın daha önce şehirde yaşaması, kültürü pek benimsememesi, daha sonra taşındığı kasabada kültürel yapıyla daha fazla etkileşime girdiği, benimsediği görülür.
SB.5.5.3. Çevresindeki ekonomik faaliyetlerin, insanların sosyal hayatlarına etkisini analiz eder.	1	1	Y26	Minik Çinli Kız (Y26) adlı yapıttın ana karakteri Lu Si-Yan yaşamda birçok güçlük çeker ve ileriki zamanlarda fabrikada çalışmaya başlar, bu da onun ekonomik yaşamı tanımaya yardım eder.
SB.6.4.3. Bilimsel araştırma basamaklarını kullanarak araştırma yapar.	1	1	Y27	Albert Einstein'ın Işığı (Y27) adlı yapıtta Albert ve Maya'nın araştırdıklarına konuya ilişkin öncelikle problemi belirledikleri görülmektedir. Ardından hipotezler üreterek ve diğer bilimsel aşamaları izleyerek bilgi üretmektedirler.
Toplam	10	9	4	23

Tablo 13'da görüldüğü gibi önerilen çocuk ve gençlik edebiyatı yapıtları en fazla 5. sınıf düzeyine (n: 10) seslenmektedir. Bunu da dağılım açısından sırasıyla 6. sınıflar (n: 9) ve 7. sınıflar (n: 4) takip etmektedir.

Çalışma kapsamında önerilen çocuk ve gençlik edebiyatı yapıtlarının Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında yer alan kazanımlara ilişkin olarak şu örnekler verilebilir:

Y1: *Pek neşeliydiler, şarkılar söylüyorlardı oysa o gün Giacomone Krallığının cenazesi kalkıyordu. Giacomone sonsuza kadar bu toprakları terk eder, belki bir yerlerde Keller Kulübünün başkanı, genel sekreteri, üyesi olmaya giderken biz şimdi alana geri dönüp bir göz atalım (Yalancılar Ülkesi, 2014, s. 172).*

Y5: *Zackarina ne saklambaç oynamak ne de balık tutmak istiyordu. Babasıyla annesine bütün gün yaptığı ağır işi görmek istiyordu. Yeni taşıdığı taşlardan birinin üzerine oturarak hiçbir şey yapmama işine başladı. Annesiyle babası da hemen yanına oturarak ona yardım ettiler (Kumkurdu, 2016, s.18).*

Y10: *Gidip derenin sonunu arayacağım. Düşünebiliyor musun anne? Aylardan beri derenin sonunda ne olabileceğini düşünüp duruyorum. Ama bir türlü bulamıyorum. Bu gece sabah kadar yine gözümde uyku girmedi. Hep düşündüm durdum. Sonunda kararımı verdim. Gidip bulacağım derenin sonunu (Küçük Kara Balık, 2014, s. 213).*

Y22: “Biz yoksul insanlarız oğlum,” dedi. “Satacak bir şey bulamazsak aç kalırız. Üstelik kasaba okuluna gidebilmen için kitaplar, defterler, kalemler almalıyız sana. Ya kasket? Kasketi nasıl alırız Gülibik’i satmazsak?” (Gülibik, 2015, s. 67).

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Sosyal Bilgiler dersinin hedefleri kapsamında yazınsal bir okuma öneri listesi oluşturmayı amaçlayan bu çalışmada toplam 30 çocuk ve gençlik edebiyatı yapıtı incelenmiştir. Özellikle bu konuda alanyazında var olan boşluk doldurulmaya çalışılmıştır. Sosyal bilgiler ders kitaplarında önerilen yazınsal ürünlerin niteliğini ortaya koymaya çalışan çeşitli araştırmalarda, bu önerilen kitaplardan bazılarının yetersiz olduğu ve amaca hizmet edemeyebileceği ortaya koyulmuştur (Kolcu, 2016; Kapan, 2019). Gerçekleştirilen çalışmaların sonuçları irdelendiğinde sosyal bilgiler dersi kitaplarında salık verilen bazı yazınsal ürünlerin nitelik açısından tartışmalı olduğu ve gereksinimi karşılamadığı söylenebilir. Bu nedenle sosyal bilgiler dersinde kullanılacak yazınsal ürünlerin zenginleştirilmesi ve çeşitlendirilmesi gerekir. Böylece hem hedef kitleye farklı seçenekler sunulabilir hem de programın amaçlarını daha fazla destekleyecek ürünler belirlenebilir.

Demokratik bir toplumda, evrensel değerlerle donatılmış, karar alma ve problem çözme becerisi gelişmiş dünya vatandaşı yetiştirme amacını taşıyan sosyal bilgiler dersi birçok bilim dalının verilerinden yararlandığı gibi edebiyat disiplininin verilerinden de etkili biçimde yararlanmaktadır. Sosyal bilgiler dersinde kullanılan yazınsal ürünler programda ön görülen bilişsel, duyuşsal ve devinişsel hedeflerin gerçekleşmesinde önemli katkı sunmaktadır. Sosyal bilgiler dersinde kullanılan yazınsal ürünler aracılığıyla çocuklar farklı mekân ve zamanlarda yaşamış insanlarla kendilerini karşılaştırabilir, onların yaşam biçimlerini takdir edebilir, duygu ve düşüncelerini hissedebilirler. Örneğin; kültürel ve tarihi birikimin anlatıldığı “Kültür ve Miras” adlı öğrenme alanında edebi ürünlerin etkili kullanımıyla tarih bilincine sahip genç kuşakların yetiştirilmesine katkı sağlanabilir. Bu çalışmada da tarih konularının daha eğlenceli öğretilmesi amacıyla Uyuyan Topaç (Y25) adlı yapıt örnek gösterilebilir. Bu eser aracılığıyla çocuklara kültürel mirasa duyarlılık değeri eğlenceli bir olay örgüsü ile aktarılabilir.

Dolmaz (2018) insanların yaşam öykülerinin öğelerini oluşturan toplumsal, ekonomik, tarihsel ve kültürel olaylar olduğunu, bu olayların da sosyal bilgiler dersine konu olduğunu ve bu olaylar karşısında insanların duygu, düşünce ve hayallerini edebiyatın yansıttığını ifade etmiştir. Sever (2013) de edebiyatın insan ve yaşam gerçekliğini konu edindiğine ve bu tür ürünler aracılığıyla okurun insan doğasını (bireysel ya da toplumsal) farklı bir bakış açısından deneyimlediğine dikkat çekmektedir. Çalışma kapsamında elde edilen birinci, ikinci, beşinci ve altıncı bulgulara göre önerilen yazınsal yapıtların çoğunlukla insanla ve insanın toplumdaki yeriyle [toplumdaki rollerim (n: 10), iletişim ve insan ilişkileri (n: 5) temaları; katılımın önemine inanmaları, toplumsal sorunların çözümü için görüşler belirtme (n: 7), kişisel ve toplumsal sorunların çözümü için görüşlerini belirtme (n: 4), özgür birey olarak

fiziksel, duygusal özelliklerinin ilgi, istek ve yeteneklerinin farkına varması (n: 4) özel amaçları; birey ve toplum (n: 22) ve insanlar, yerler ve çevreler (n: 8) öğrenme alanları; toplumda uyum içerisinde yaşayabilmek için farklılıklara yönelik önyargıları sorgular (n: 4) kazanımı] ilişkili olduğu görülmüştür. Bu bulguların öncelikle yazınsal üretimin insana özgü boyutuyla ilişkili olduğu söylenebilir. Dolayısıyla çalışma kapsamında önerilen bu yapıtlardan sosyal bilgiler dersinde özellikle insanla ilgili birçok konunun açıklanması için yararlanılabilir.

Üçüncü ve dördüncü bulgularla ilgili olarak ulaşılanlar incelendiğinde çözümlenen yapıtlarda öğrencide çeşitli beceriler [(işbirliği (n: 20), empati (n: 19), kalıp yargı ve önyargıyı fark etme (n: 16), eleştirel düşünme (n: 12) ve kanıt kullanma (n: 8)] ve değerlere ilişkin bir farkındalık [dayanışma (n: 22), duyarlılık (n: 20), saygı, sevgi ve barış (n: 20), sorumluluk (n: 19)] oluşturulmak istendiği belirlenmiştir. Dolayısıyla bu yazınsal yapıtların özellikle sosyal bilgiler dersinin beceriler ve değerler eğitimi boyutunda işlevsel bir içeriğe sahip olduğu söylenebilir.

Yazınsal yapıtların temel işlevlerinden biri de duyuları devindirerek, etkili bir biçimle çeşitli duygu durumları üreterek çocuk okura toplumsal ve evrensel nitelikli değerleri sezinletmektir (Aslan, 2019). Kaymakçı (2013) sosyal bilgiler dersinde yazınsal türlerden yararlanmanın öğrencilerde eleştirel düşünme, empati kurma, çoklu bakış açısı elde etme, dili etkili kullanma, iletişim, zaman ve kronolojiyi algılama gibi önemli becerilerin gelişimine yardımcı olduğuna vurgu yapmaktadır. Otluoğlu (2001) tarafından sosyal bilgiler öğretiminde yazılı edebiyat ürünlerini ders aracı olarak kullanmanın duyuşsal davranış özelliklerini kazanmaya etkisini belirlemek amacıyla yapılan deneysel çalışma yazılı edebiyat ürünlerinin öğrencilerin duyuşsal davranış özellikleri kazanmayı anlamlı derecede artırdığını ortaya koymuştur. Subaşı (2017) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada Türkiye’de kullanılan sosyal bilgiler ders kitaplarındaki yazınsal ürünlerle ulusal değerlerin öğrencilere kazandırılmasının hedeflendiği görülmüştür.

Savage ve Savage (1993’ten akt.: Şimşek, 2012, s.392) çocuk edebiyatı ürünlerinin “kültürel çalışmalar, coğrafi çalışmalar, tarih çalışmaları ve ekonomik kavramlar” olmak üzere dört açıdan sosyal bilgileri tamamladığını belirtmişlerdir. Kültürel çalışmalar başlığı altında çocuk edebiyatı ürünlerinin öğrencilerin dünyadaki farklı kültürleri tanımalarına, kültürel açıdan farklılıkları kabul ederek diğer kültürlerle karşı olumlu tutumlar geliştirmelerine yardımcı olur. Coğrafi çalışmalar başlığı altında çocuk edebiyatı ürünleri çocukların meraklarını uyandırarak, onların yerler ve karakterler konusunda hayallerini harekete geçirir (Örneğin; türkülerde anlatılan göç veya doğal afetler çocuklara sadece toplumsal bir bilinç kazandırmaz, bunun yanında bazı coğrafi terim ve kavramların öğrenilmesine katkı sağlar). Tarih çalışmaları başlığı altında çocuk edebiyatı ürünleri öğrencilere “sonra” ve “şimdi” kavramları kadar “değişim” ve “süreklilik” kavramlarını geliştirmelerine, tarihsel ve çağdaş olayları yorumlamada alternatif bakış açıları geliştirmelerine yardımcı olur. Ekonomik kavramlar başlığı

altında yazınsal ürünler çocuklara sadece istek ve gereksinimlerini değil, önemli problemleri algılayıp çözüm geliştirmeleri konusunda yol gösterir.

Çalışma kapsamında önerilen yapıtların sınıf düzeyi arttıkça dağılımının azaldığı [5. sınıf (n: 10); 6. sınıf (n: 9) ve 7. sınıf (n: 4)] görülmektedir. Bu dağılımın nedeni çocuk edebiyatının seslendiği hedef kitleyle ilişkilendirilebilir. Çünkü bu alan genellikle iki yaşından ergenlik dönemine kadar geçen bir yaşam evresini içermektedir (Sinar, 2006). Bununla birlikte çocuk edebiyatı yapıtlarına ilişkin alt sınır yaş düzeyi belirleme daha olası iken, üst yaş sınır düzeyini belirlemek daha güçtür. Örneğin; okul öncesi döneme seslenen bir kitap 6 yaş tarafından okunabileceği gibi ilkokul birinci sınıfa giden bir öğrenci tarafından da rahatlıkla ve ilgiyle okunabilir.

Çalışma kapsamında oluşturulan okuma öneri listesi eğitim öğretimin çeşitli aşamalarında kullanılabilir. Özellikle lisans düzeyinde yürütülen Sosyal Bilgilerde Sözlü ve Yazılı Edebiyat İncelemeleri adlı derste öğretmen adaylarının yazınsal (edebî) kavramını tanımaları, içselleştirmeleri ve nitelikli yapıt seçmede yetkinleşmelerine hizmet edebilir. Kolaç ve Özer (2018) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada sosyal bilgiler öğretmen adaylarının Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda yazınsal ürünlerle olan ilişkilendirmelerin yetersiz olduğu, öğretmeni yönlendirici öğelerin eksik olduğu ve daha fazla konunun yazınsal ürünlerle ilişkilendirilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Sonuç olarak çalışma kapsamında çözümlenen yazınsal yapıtların Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının birçok boyutuyla (özel amaç, temel beceriler, değerler eğitimi ve öğrenme alanları) ilişkili olduğu görülmüştür. Elde edilen bulgular kapsamında bir değerlendirme yapıldığında önerilen yapıtlar sosyal bilgiler öğretiminde etkili biçimde kullanılabilir.

Öneri durumundaki bu okuma listesi farklı araştırmacılar tarafından daha fazla genişletilerek eğitim-öğretim ortamlarında etkin bir biçimde kullanılabilir. Ayrıca yaş düzeylerine uygun sınıflandırmalar yapılarak çeşitli okuma listeleri oluşturulabilir.

<http://kefad.ahievran.edu.tr>

Ahi Evran University Journal of Kırşehir Education Faculty

ISSN: 2147 - 1037

ENGLISH VERSION

Introduction

Every society, developed or developing, wishes to have conscious citizens who can make sense of the world they live in. Such people are referred to as “world citizens.” Schools play a key role in helping world citizens acquire the knowledge and values and develop the skills they need to interact with the world. Schools offer various courses to get scientific knowledge across to students. One of those courses is Social Studies, which is based on a collective teaching approach to transferring the knowledge of numerous science disciplines (history, geography, economics, citizenship, sociology, psychology, anthropology, etc.).

The Social Studies course makes use of the content and methods of the social and human sciences (Doğanay, 2002). The primary goal of this discipline is to turn students into thinking, resourceful, and democratic citizens with fundamental democratic values who can adapt to the globalizing world and adopt an interdisciplinary approach to address their interaction with the physical and social environment.

The Social Studies curriculum was reconstructed in 2005 [Ministry of National Education (MNE), 2005] and revised in 2018 (MNE, 2018). The curriculum is organized around seven learning areas based on an interdisciplinary understanding. It consists of disciplines related to learning areas defined as the structure designing learning. It is a constellation of interrelated skills, themes, concepts, and values. Teachers should address the learning areas from a holistic perspective to promote students' learning and healthy cognitive development.

Presenting principles and generalizations, not as a separate course, but in connection with disciplines based on common points is crucial for socialization on the part of students (Sönmez, 1994). Learning retention depends on the way the course content is delivered. A course cannot attain its goals if it is bland, dull, and demotivating. Therefore, teachers should use various materials and tools to make their lectures more appealing.

The Social Studies course aims to transfer the valuable data of social sciences to students. Therefore, teachers should employ fun methods to make their lectures interesting and rich in content

(Alkış & Güleç, 2006). Most students tend to recite and memorize useful bits or skip them altogether by pretending to read. Here, literary works that children enjoy reading or listening to come into the picture (Şimşek, 2006).

Literature as an aesthetic discipline has extraordinary power. It is almost as limitless as life and the universe. Therefore, the magnitude of its impact is unpredictable. According to Bennett and Royle (2016, p. 17), "...more than any other discipline, literary studies is a space of intellectual freedom, open to imagination, experimentation, and exploration...Literature can be about anything and can therefore teach us anything – its possibilities and potential are endless."

All educational processes and different disciplines, especially social sciences, can make use of literary works. Today, children's literature is used not only for language and literature education but also for science education (Butzow, Butzow, & Kennedy, 1998), arts education (Englebaugh, 1994), geographic literacy (Rogers, 2008), mathematics teaching (Braddon, Hall, & Taylor, 1993), and social studies (Fredericks, 1991). In recent years, intellectuals have acknowledged the close relationship between literature and social studies (McGowan & Guzetti, 2004).

According to the Ministry of National Education (2018), the Social Studies course should include legends, epics, tales, proverbs, folk tales, folk songs, and poems. Teachers should integrate literary works (novels, stories, memoirs, journals, and jokes) into their lectures to encourage students to read. Therefore, we can argue that works of children's and youth literature can play an effective role in social studies.

Books should be an integral part of children's lives because they help them understand the world, develop positive attitudes (self-respect, tolerance, curiosity, etc.), and connect with their humanity (Sawyer, 2012). Aside from their linguistic properties, books have exciting stories and characters that provide children with a world of possibilities. They present life experiences and emotional states which are hard or even impossible for children and young people to fathom (Şen, 2020). For example, it is impossible to reenact critical historical events, such as the conquest of Constantinople. However, we can always introduce such a historical event to students through a book or a movie. In this respect, literature has a vast potential at every stage and in every field of education.

Although the Social Studies course does not focus primarily on helping students develop linguistics skills, the course curriculum has cognitive, affective, and psychomotor goals that can only be met through literary works because there is a relationship between the goals of the Social Studies course and the impression literary works leave on students (Demir & Akengin, 2011).

Literary works help us understand different types of issues. Interesting, appealing, and pleasing fictional narratives, in particular, can help teachers achieve the goals of the Social Studies course. Butzow, Butzow, and Kennedy (1998) argue that works of children's literature are easier to understand and remember than explanatory and informative texts. Narratives bring events and facts together,

making them more appropriate and accessible for young readers. Such narratives allow children to relate what they read to real life through memory and comprehension.

Experts also emphasize that integrating literary works (written or oral) into the Social Studies course has its advantages (Fredericks, 1991) (Savage & Savage, 1993) (McGowan & Guzetti, 2004) (Öztürk, 2007) (McCall, 2010) (Dönmez & Altıkulaç, 2014) (Akyol, 2016):

1. It helps us recognize cultural differences and understand abstract concepts by turning them into concrete representations.
2. It motivates students and encourages them to engage themselves in class.
3. It makes the curriculum richer and multidimensional.
4. It helps students develop comprehension, interpretation, analysis, empathy, critical thinking, and leadership skills and provides them with the opportunity to look at things from a different perspective.
5. It conveys national and universal values through messages and themes.
6. It helps students compare and contrast historic events and connect them to current circumstances.

Children's literature is a genre that can be used in social studies (Şimşek, 2006; Akyol, 2016). It is an assortment of literary works written for children and teenagers. Works of children's literature appeal to children's interests, needs, and developmental characteristics. Children's literature enriches children's emotional and thought worlds with linguistic and visual messages of artistic quality (Sever, 2013).

Youth literature is also a good source for social studies. According to Önal (2014), youth literature, which is a continuation of children's literature, consists of works that prepare children for adult literature. It is hard to define or explain youth literature. In other words, there is no consensus among experts regarding how youth literature is defined. Many experts argue that youth literature consists of all the works that young people enjoy reading. This argument is based on the fact that young people like reading all kinds of books, including illustrated books, novels, and comics (Bucher & Hinton, 2010) (Latrobe & Drury, 2009).

Despite all this uncertainty, we can still define youth literature as a field of literature that appeals to the age group of 12-17 (Trupe, 2006). This study also defined youth literature as works that people 12-17 enjoy reading, such as *Mo's Mystery* (Mo's Mystery) by Gülten Dayıoğlu.

No matter what field, we should first select appropriate and qualified literary works to benefit from children's and youth literature. Researchers on language and literature and experts in social studies must collaborate to identify appropriate works for the target audience and the course objectives.

This collaboration can be fruitful as it allows them to select contemporary works that meet the interests and needs of children and young people.

Research Significance

Diversifying and enriching literary works both in terms of quantity and quality can help us achieve the objectives and learning outcomes of the Social Studies course. To that end, we should first select high-quality works of children and youth literature. Second, we should integrate them into the components of the Social Studies course. We think that this study will fill a gap in the literature. All stakeholders (teachers, preservice teachers, academics, etc.) can use the proposed booklist easily and effectively in the Social Studies course.

Research Purpose

This study proposed a reading list of literary works for the Social Studies course. First, we conducted a literature review, consulted experts, and browsed the book catalogs of various publishers to select quality works of children and youth literature. Second, we descriptively analyzed the selected works to see how they could be used for the Social Studies course. The main research question was, "How can we use works of children and youth literature in the Social Studies course." The following are subquestions:

1. How can we relate the proposed works of children's and youth literature to the themes in the Social Studies textbook?
2. How can we relate the proposed works of children's and youth literature to the special purposes of the Social Studies course curriculum?
3. How can we relate the proposed works of children's and youth literature to the fundamental skills addressed by the Social Studies course curriculum?
4. How can we relate the proposed works of children's and youth literature to the values education discussed by the Social Studies course curriculum?
5. How can we relate the proposed works of children's and youth literature to the learning areas in the Social Studies course curriculum?
6. How can we relate the proposed works of children's and youth literature to grade levels and learning outcomes?

Method

This study adopted a qualitative research design. Data were collected using document analysis, which allows researchers to analyze written materials about a phenomenon or phenomena (Yıldırım & Şimşek, 2018).

Data Collection

The data were collected using document analysis in five steps: (1) accessing documents, (2) checking for authenticity, (3) understanding the documents, (4) analyzing data, and (5) using the data. The Social Studies curriculum (MNE, 2018) is accessible on meb.gov.tr. We conducted a literature review, consulted experts, and browsed the book catalogs of various publishers to select 30 works of children and youth literature. The data were analyzed based on the research purposes and then presented in Tables. Each book was assigned a code (W1, W2,...W30).

It is harder to determine appropriate sample size in qualitative studies than in quantitative studies. What is important here is the research topic, research purpose, reliability, and time and resources (Patton, 1990; in Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz & Demirel, 2013, p. 94). The books were selected using purposive sampling, which is employed to analyze situations considered to be information-rich (Patton, 1987; in Yıldırım & Şimşek, 2018, p. 118). The sample was limited to 30 books to elicit more detailed and in-depth data.

Data Analysis

The data were analyzed using descriptive analysis, which is more superficial than content analysis and is mainly used in studies whose conceptual structure is clearly predetermined (Yıldırım & Şimşek, 2018). We analyzed the current Social Studies curriculum (special purposes, fundamental skills, values, learning areas, learning outcomes, and grade levels) and the textbooks (theme) to establish a conceptual structure to analyze the books.

In the last step, "content" was chosen as the unit of analysis. In some cases, evaluating words or sentences out of context prevents us from reaching valid information. Therefore, words or sentences should be evaluated in the context in which they are used. In the present study, the books were analyzed using content analysis.

Reliability and Validity

Different methods are used to check for reliability in qualitative research. LeCompte and Goetz (1982; in Yıldırım & Şimşek, 2018) propose five strategies to check for internal and external reliability: (1) defining a conceptual framework, (2) explaining the research process in detail, (3) adopting a descriptive approach to present data directly, (4) involving multiple researchers, and (5) having the results confirmed by different researchers.

This study followed six steps to ensure reliability and validity. First, two researchers worked together. One of them was a Dr. faculty member who conducts research on children and youth literature, while the other was an Assoc. Prof. Dr. working in the field of social studies. Second, each stage was explained in detail. Third, direct quotations were used. Fourth, a conceptual framework was

established. Fifth, descriptive explanations were provided. Sixth, the results were confirmed by different researchers.

Results

This section presented results regarding the books evaluated using descriptive analysis. The goal of this section was to point to the relationship between the books and the Social Sciences course.

Table 1 shows the association between the books and the themes in the Social Sciences textbook.

Table 1. *The relationship between the books and the themes in the Social Sciences textbook*

Theme	Distribution (n)	Code	Description
My roles in society	10	W5, W12, W14, W16, W17, W21, W22, W23, W24, W29,	The main character of <i>Çocukluk Anayurdum</i> (My Childhood Homeland) (W12) allows us to evaluate the story within the context of the individual and society because he goes out, makes friends, and plays games. In other words, he puts much effort into blending in and becoming a part of society.
Communication and relationship	5	W2, W5, W12, W18, W24	<i>Yaşasın Ç Kardeşliği</i> (Long Live the Brotherhood of the Letter Ç!) (W24) is about a boy named Ali, whose last name has been registered as “ <i>Hoşgörüç</i> ” instead of “ <i>Hoşgörü</i> ” by mistake by the birth registration office. His new last name allows him to present a different persona on social media platforms, which affects his family and personal life deeply.
Let’s invent stuff	4	W9, W14, W24, W27,	<i>Mo’nun Gizemi</i> (Mo’s Mystery) (W9) is a fictional book about Burç and Defne, who are abducted by aliens and have the genes of Mo into their bodies to create a Hu-Mo-Man.
Let’s learn our fundamental rights	4	W3, W13, W17, W26	<i>Haklar ve Ödevler</i> (Rights and Duties) (W17) is an informative philosophy book that addresses our rights and duties.
Let’s become conscious consumers	4	W19, W25, W26, W30	<i>Büyülü Çember</i> (The Magic Circle) (W19) focuses on consumer culture. One of the main characters, <i>Vıcık Vıcık Şişkotop Hazretleri</i> , opens up Super-Hyper-Mega Markets to get people to consume more and more.
Children’s rights	3	W8, W13, W26	<i>Günüşiğma Yolculuk-Kaçış</i> (A Journey into the Sunshine-Escape) (W8) is about Fatih and his brother living in terrible conditions. The main objective of the book is to show that children who are denied their fundamental rights end up having horrible lives.
Duties and responsibilities	2	W11, W17	<i>Yitik Kuzular</i> (The Lost Lambs) (W11) is about Yusuf and Salim, who never give up on searching for the lambs they have lost. In this context, the book aims to instill the value of responsibility.

I'm getting rid of my prejudices	2	W13, W15,	<i>Domates Saçlı Kız</i> (Tomato-Haired Girl) (W15) is about a girl (Güneş) who spends some of her life in an orphanage and then is taken back home by her birth mother. The book addresses the problems she goes through and how she overcomes those problems and reaches happiness. The book focuses on the impacts of prejudices on society.
Disasters and environmental issues	2	W16, W23	<i>Toprak Ana</i> (Mother Earth) (W16) addresses the impact of disasters and environmental issues on our lives by describing how the earth is barren in wintertime, how people have to go through famine, and how the rain damages the produce.
Together we are stronger	2	W20, W24,	<i>Patenli Kız</i> (Skating Girl) (W20) is about Şerare, a deaf girl who goes to a village for her summer vacation and brings the old of the village together and raises their awareness of life and helps them no matter what the circumstances.
How do we know people	1	W13	Mago (W13) wants to live among people and be one of them. The book conveys a message about how to make friends and adapt to society.
My family history	1	W25	<i>Uyuyan Topaç</i> (The Sleeping Spinning Top) (W25) is about nieces who have inherited a wooden house from their aunts.
I choose a profession	1	W28	<i>35 Kilo Tembel Teneke</i> (35 Kilos Lazy Tin) (W28) is about Gregor, an academically challenged kid with good manual skills. Despite numerous challenges, Gregor manages to go to a school that appeals to his skills.

The most prominent themes regarding the books were "my roles in society" (n: 10), "communication and relationship" (n: 5), "let's invent stuff" (n: 4), "let's learn our fundamental rights" (n: 4), and "let's become conscious consumers" (n: 4). We can say the same thing for the other themes as well (Table 1).

W9: *Defne and Burç were placed in separate rooms. They stayed there for two days. They were then blindfolded and taken to a laboratory set up on the Hill Kamakura. The Aliens collected their blood, urine, and feces, especially bodily secretions. Defne and Burç started screaming like crazy as the aliens collected cells from their genitals (Mo's Mystery, 2004, p. 251).*

W13: *Mago was elated that he had finally decided to leave the forest. Now he was among people, walking with them, and no one had yet realized that he was not a human, and so he was hopeful. He was getting more confident with every step he took (Mago, 2010, p. 40).*

W15: *My mother never fed me like other mothers did. She never sew beautiful clothes for me. She was never there at my bedside when I was sick. She never rubbed my wrists with cologne to bring my fever down. When I hurt my knee, she never put ointment on it. It was always others who did those things; it was Mother Sulak, Mother Ziyet, Mother Fadime, Mother Sabahat, or Sister Saadet. I had many*

mothers, and I was used to it. Now I have with me my birth mother, someone I am not used to at all (Tomato-Haired Girl, 2008, p.90).

Table 2 shows the relationship between the books and the special purposes in the “Social Studies” course curriculum.

Table 2. The relationship between the books and the special purposes in the “Social Studies” course curriculum

Special purposes	Distribution (n)	Code	Description
Believing in the importance of participation and expression of opinions for the solution of social problems	7	W1, W5, W7, W9, W13, W15, W20	Mago (W13) works hard to be virtuous. To that end, he helps his teacher, Erdem, expose the evil deeds that school administrators committed against poor orphans. In this way, the book aims to teach that people can solve their problems if they take collective action.
Expressing their opinions for the solution of personal and social problems	4	W1, W14, W20, W23	In Skating Girl (W20), one elderly tells Şerare one of his childhood memories to make up with her.
Recognizing their physical and emotional characteristics and interests, aspirations, and abilities as free individuals	4	W12, W22, W26, W28	The main character in My Childhood Homeland (W12) visualizes objects in his dreams and tries to interpret the books he reads and put his feelings into words.
Recognizing the limitedness of the environment and resources and raising environmental awareness, and using existing resources accordingly	3	W16, W23, W25	Mother Earth (W16) concerns directly with this purpose. It talks about the shortage of arable land and seeds and how hard it is to work the land.
Turning students into people with critical thinking skills	3	W1, W2, W14	<i>Kapiland’ın Kobayları</i> (Kapiland’s Guinea Pigs) (W14) is about Marjinal, Mehtap, Ezgi, and Burhan trying different ways to solve a problem. They do research and collect information about the problem and adopt a critical approach to solving it.
Using fundamental communication skills and basic concepts and methods of social sciences to organize social relations and solve problems	3	W11, W15, W18	In The Lost Lambs (W11), Yusuf and Salim solve their problems by communicating and cooperating with others.
Having an awareness of issues that concern Turkey and the world	3	W1, W6, W14	Kapiland’s Guinea Pigs (W14) aims to raise readers’ awareness of genetically modified organisms (GMOs). Therefore, the book may help readers critically analyze how developed countries colonize other countries.

Reaching information based on scientific thought, using information, and observing scientific ethics while producing	2	W9, W28	The scientists, Yuma and Yuen, in <i>Mo's Mystery</i> (W9), have been collecting fossils and using them for their purposes without paying attention to the ethics of science.
Recognizing individual interests and needs	2	W4, W10	The main character in <i>Küçük Kara Balık</i> (The Little Black Fish) (W10) wants to be free from the grips of the stream he lives in. In this sense, he develops self-awareness.
Knowing that law applies to all and that everybody and every organization is equal before the law	2	W3, W17	In <i>Gök, Deniz ve Toprak</i> (The Sky, the Sea, and the Earth) (W3), the characters declare that all are equal under the universal declaration of human rights.
Adopting national, spiritual, and universal values and knowing how to be a virtuous person	2	W6, W13	In <i>Canavarlar Kenti</i> (The City of Monsters) (W6), Alex is more interested in his mother getting her health back than himself being rich. Nadia gives up on her protective spell to protect the Mist People.
Becoming a responsible and helpful individual	2	W5, W30	In <i>Kumkurdu</i> (The Sand Wolf) (W5), all family members are responsible people who help one another.
Turning students into responsible individuals with a national consciousness who abide by the law and enjoy their rights	2	W17, W29	<i>Rights and Duties</i> (W17) contain various stories about rights, law, and moral responsibility. The stories present different plots to get readers to develop an awareness of their rights and duties.
Being aware of the environment, explaining the interaction between humans and the environment, and developing spatial perception skills	2	W12, W19	The main character in <i>My Childhood Homeland</i> (W12) observes his surroundings closely. The book describes a well, a pump, hospitality, neighborhood culture, renting out different rooms, wicker, bathing in a basin, stone-throwing game, etc.
Establishing social relationships and understanding the positive impact of society on the development of the individual	2	W5, W8	In <i>The Sand Wolf</i> (W5), the main character, Zackarina, sometimes argues with her parents, which is the first step of socialization.
Dispelling prejudices, learning that our differences are what makes us who we are, and living in harmony with society	1	W21	<i>Sol Ayağım</i> (My Left Foot) (W21) is based on a true story. The main character is a physically challenged child. The book aims to teach readers to get rid of their prejudices and respect individual differences.
Knowing that technology has its advantages and disadvantages, recognizing that it might have adverse	1	W24	In <i>Long Live the Brotherhood of the Letter Ç!</i> (W24), Ali (the main character) shares everything on social media, violating privacy. In this way, the book

impacts on people, and using it in a conscious manner

aims to get readers to ask questions about how to use technology properly.

The most prominent themes regarding the relationship between the books and the special purposes in the “Social Studies” course curriculum were “believing in the importance of participation and expression of opinions for the solution of social problems” (n: 7), “expressing their opinions for the solution of personal and social problems” (n: 4), and “recognizing their physical and emotional characteristics and interests, aspirations, and abilities as free individuals.” We can say the same thing for the other themes as well (Table 2).

The following are quotations directly related to the special purposes in the “Social Studies” course curriculum:

W3: Each of you introduce ten rules to make all people happy, and keep in mind that you are doing this for me, for our people, and for all humanity (The Sky, the Sea, and the Earth, 2016, p. 31).

W13: “Sir, I got it! I got it!”... “I know how all that stuff got out of school.” “Tell me, Mago, tell me now.”... “You know I carry the garbage dumpsters to the garbage truck every day at six o’clock. Sometimes another garbage truck shows up on holidays. Here they are (Mago, 2010, p. 86).

Table 3 shows the relationship between the books and the fundamental skills addressed by the “Social Studies” course curriculum.

Table 3. *The relationship between the books and the fundamental skills addressed by the “Social Studies” course curriculum*

Fundamental skills	Distribution (n)	Code	Description
Collaboration	20	W1, W5, W6, W8, W9, W11, W13, W14, W15, W16, W18, W20, W21, W23, W24, W25, W26, W27, W28, W29	In The Sand Wolf (W5), Zackarina becomes friends with the sand wolf. The book also addresses collaboration, solidarity, and respect among family members.
Empathy	19	W1, W2, W4, W5, W7, W8, W11, W13, W14, W15, W17, W18, W19, W20, W23, W24, W26, W29, W30	Behçet, the teacher, in <i>Kömür Karası Çocuk</i> (The Charcoal-Black Boy) (W7), realizes that one of the students, Salif, is taunted by other students because of his skin color. The teacher sympathizes with Salif because he also has dark skin.
Recognizing stereotypes and prejudices	16	W1, W5, W6, W10, W12, W13, W15, W16, W20,	The Little Black Fish (W10) dispels numerous stereotypes and prejudices. The little black fish objects to the prejudices held by his

		W21, W23, W24, W25, W27, W29, W30	friends and relatives and chases after his dreams of a bigger world.
Critical thinking	12	W4, W5, W6, W7, W9, W11, W14, W16, W17, W18, W24, W27	In <i>Mo's Mystery</i> (W9), Defne and Burç adopt an inquisitive perspective to find the truth in life. They search for the truth instead of accepting things for what they are.
Using evidence	8	W6, W9, W11, W13, W14, W18, W20, W27	In <i>Kapiland's Guinea Pigs</i> (W14), a secondary character, Burhan, is taken to a hospital. Doctors run some tests to find out what is wrong with him. One of the doctors, Mr. Bülent, informs the police and shares all the evidence and scientific reports with them. In this way, he achieves his goal.
Research	5	W3, W10, W11, W24, W28	In <i>Long Live the Brotherhood of the Letter Ç!!</i> (W24), Ali looks for his lost computer and does research to do his homework assignments.
Observation	5	W10, W11, W12, W22, W26	In <i>Gülibik</i> (W22), the main character observes an egg coming out of a chicken and turning into a chick. He goes up to someone (Alişir) older than him and asks him how that is possible.
Communication	5	W6, W9, W18, W22, W23	In <i>Berk'in Gizli Gücü</i> (Berk's Secret Power) (W23), the main character, Berk, solves his problems by talking to his peers instead of resorting to violence.
Environmental literacy	4	W6, W16, W18, W23	In <i>Tobia ve Melek</i> (Tobia and Angel) (W18), one of the characters, Rotasa, builds a castle out of garbage, which is an example of environmental literacy.
Making decisions	4	W3, W17, W26, W28,	In <i>35 Kilos Lazy Tin</i> (W28), the main character is having many problems at school. Therefore, he writes a letter and sends it to a school (Grandchamps) which better suits his skills. In other words, he makes a decision and never second-guesses it.
Problem-solving	3	W3, W15, W28	In <i>Tomato-Haired Girl</i> (W15), Güneş tries to find different ways to get her mother to love her.
Digital literacy	1	W24	In <i>Long Live the Brotherhood of the Letter Ç!!</i> (W24), Ali can use Facebook and do an online search to finish his homework assignments.
Socialization	1	W26	In <i>Minik Çinli Kız</i> (The Tiny Chinese Girl) (W26), the main character, Lu Si-Yan works in a factory and communicates with different groups of people there.

The most prominent themes regarding the relationship between the books and the fundamental skills addressed by the “Social Studies” course curriculum were collaboration (n: 20), empathy (n:19), recognizing stereotypes and prejudices (n: 16), critical thinking (n: 12), and using evidence (n: 8). We can say the same thing for the other themes as well (Table 3).

The following are quotations directly related to the fundamental skills addressed by the “Social Studies” course curriculum:

W2: *“I ought not to have listened to her,” he confided to me one day. “One never ought to listen to the flowers. One should simply look at them and breathe their fragrance. Mine perfumed all my planet. But I did not know how to take pleasure in all her grace. This tale of claws, which disturbed me so much, should only have filled my heart with tenderness and pity.” (The Little Prince, 2015, p.49).*

W13: *It is necessary to find out where the truck is going and where the stuff is being taken to. So, the truck has to be followed without arousing any doubt, and it is the authorities that have to do that, Mago (Mago, 2010, p. 94).*

W19: *Then he suddenly realized that his heart was racing, and his whole body was filled with excitement. Guendy’s words were ringing in his ears. Even if it’s all over, remember that “The Magic Circle” of those who love each other will never be broken (The Magic Circle, 2015 p.143).*

W28: *Dear Headmaster of Grandchamps School, I would like to be admitted to your school, but I also know that it is impossible because my file is so bad. In your school’s advertisement, I saw that you have mechanical and carpentry workshops, computer rooms, a greenhouse, and things like that. I think life is not all about grades. I think motivation is also important. I want to go to Grandchamps because that’s where I think I’ll be most hopeful (35 Kilos Lazy Tin, 2015, p. 64-65).*

W30: *They played with Casilda a little when they got home. The play seemed strange to Miguel. The woman was the same as always, with her smile embroidered on her tan skin... But Miguel knew her better now, and that’s why he loved her even more. This has changed the whole thing. He also knew that the innocent play reminded Casilda of her children (Miguel, 2013, p. 55-56).*

Table 4 shows the relationship between the books and the values education addressed by the “Social Studies” course curriculum.

Table 4. The relationship between the books and the values education addressed by the "Social Studies" course curriculum

Values	Distribution (n)	Code	Description
Solidarity	22	W1, W4, W8, W9, W11, W12, W13, W14, W15, W16, W17, W18, W20, W21, W22, W23, W24, W26, W27, W28, W29, W30	In Tomato-Haired Girl (W15), Güneş and her friends always work together.
Awareness	20	W1, W4, W5, W6, W7, W8, W9, W12, W14, W15, W16, W17, W19, W20, W21, W23, W26, W27, W29, W30	In Kapiland's Guinea Pigs (W14), Burhan gets sick, and other characters help him. Sevda, the teacher, interferes with things instead of just standing aside and watching.
Respect, love, and peace	20	W1, W2, W4, W5, W6, W7, W8, W9, W13, W15, W16, W18, W20, W21, W22, W23, W24, W25, W27, W28	In Skating Girl (W20), people who are weary of life and do not talk to one another are brought back together by respect, love, and peace.
Responsibility	19	W3, W4, W5, W6, W7, W8, W9, W11, W13, W14, W16, W17, W18, W21, W22, W24, W26, W27, W28	In Mother Earth (W16), the war fosters a sense of solidarity among women because all men are drafted. The women come together and work the land in solidarity.
Aesthetic	8	W1, W3, W5, W6, W7, W21, W23, W29	In The Charcoal-Black Boy (W7), Salif hears some music, gets beyond the limits, and lives accordingly. In addition, the book mentions notes multiple times.
Scientificity	6	W5, W6, W9, W14, W27, W28	In The Sand Wolf (W5), Zackarina thinks about the infinity of the universe and tries to comprehend it from a scientific perspective.
Honesty	6	W9, W11, W12, W24, W28, W29	In Mo's Mystery (W9), Defne and Burç talk openly to other people about what they go through.
Family	4	W8, W11, W15, W24	In A Journey into the Sunshine-Escape (W8), Fatih works as a coolie for his step-brother.
Freedom	4	W3, W11, W17, W19	In The Magic Circle (W19), Dodo lives independently.
Justice	3	W3, W13, W17	In Mago (W13), school administrators are punished for corruption.
Love	3	W5, W15, W19	In The Magic Circle (W19), Guendy and Rick love each other. The book emphasizes the unifying power of love.
Helpfulness	2	W13, W30	The main character in Miguel (W30) helps a poor man.

Independence	1	W10	The little black fish (W10) wants to get out of the stream and resists others to achieve that goal.
Equality	1	W3	The characters in <i>The Sky, the Sea, and the Earth</i> (W3) declare that everybody has the same rights.
Order and Cleanliness	1	W19	The characters in <i>The Magic Circle</i> (W19) emphasize togetherness and have some dialogues about pollution and their concerns about it.
Austerity	1	W24	In <i>Long Live the Brotherhood of the Letter Ç!!</i> (W24), Ali reuses his uncle's stuff instead of throwing it away.
Altruism	1	W30	The maid in <i>Miguel</i> (W30) travels hundreds of kilometers and finds a job just to take care of her children.

The most prominent themes regarding the relationship between the books and the values addressed by the "Social Studies" course curriculum were solidarity (n: 22), awareness (n: 20), respect, love, and peace (n: 20), and responsibility (n: 19). We can say the same thing for the other values as well (Table 4).

The following are quotations directly related to the values addressed by the "Social Studies" course curriculum:

W15: We had so much to tell each other. He carried me the song of the seas, and I brought him the song of the mountains. Days and nights, we spoke in the language of love, which is the only language that has no rules (Tomato-Haired Girl, 2008 p. 93).

W19: Why were you sad, then?" "Because we weren't free; there were always people telling us what to do." (The Magic Circle, 2016, p. 20).

W30: Who knows what Miguel was still looking for in this man; a homeless scumbag, lying wrapped in rags in the middle of the street and content with whatever he could find in the trash. Miguel watched the man chewing the bites as if he hadn't had a bite in his mouth for days (Miguel, 2013, p. 14).

Table 5 shows the relationship between the books and the learning areas in the "Social Studies" course curriculum.

Table 5. *The relationship between the books and the learning areas in the "Social Studies" course curriculum*

Learning area	Distribution (n)	Code	Description
Individual and society	22	W1, W2, W4, W5, W7, W8, W10, W11, W12, W13, W15, W16, W18, W19, W20, W21, W22, W23, W25, W28, W29, W30	In Skating Girl (W20), the village people pity Şerare for her disability at the beginning. However, Şerare earns their respect because she is determined and resilient.
People, Places, and Settings	8	W6, W7, W10, W22, W23, W25, W26, W30	The City of Monsters (W6) focuses on human relations and the impact of the environment on people. It also addresses how human life is destroyed to exploit the land and underground resources.
Science, Technology, and Society	6	W9, W14, W19, W24, W27, W28	Long Live the Brotherhood of the Letter Ç!! (W24) focuses on how technological tools might affect human life. The book talks about the possible impacts of technology on individual or social life.
Active citizenship	3	W3, W14, W17	In Kapiland's Guinea Pigs (W14), Marjinal and his friends are nationalist young people who love their nation and people. They put up a fight against those who try to exploit their country because they have a strong sense of national consciousness.
Production, Distribution, and Consumption	3	W14, W19, W26	Marjinal in Kapiland's Guinea Pigs (W14) puts an end to the wickedness of the wicked and stops consuming the GMOs imported from Kapiland.

The most prominent themes regarding the relationship between the books and the learning areas in the "Social Studies" course curriculum were individual and society (n: 22), followed by people, places, and settings (n: 8), science, technology, and society (n: 6), active citizenship (n: 3), and production, distribution, and consumption (n: 3) (Table 5).

The following are quotations from the books directly related to the learning areas in the "Social Studies" course curriculum:

W14: The medicine affected us, but when we got back, Nuri Baba, Marji's grandfather, noticed that we got stupid. He worked day and night to bring us back; he went through books, made assortments, he didn't like them, so he made them over and over again. He finally found the formula to save us from being sheep. Here we are, and we are the same as before. We are not Kapiland's guinea pigs anymore, but we are young people who approach things with suspicion and question things (Kapiland's Guinea Pigs, 2013, p. 154)

W20: Leyla, the teacher, admired Şerare's intelligence, resilience, and self-confidence. The joy and enthusiasm in her heart shone in her dark eyes and connected everyone around her to life. She was overjoyed when she learned that her memories would be turned into a book. In this way, everybody, young and old alike, would know the Skating Girl (Skating Girl, 2006, p. 37).

Table 6 shows the relationship between the children's books and grade levels, and learning outcomes.

Table 6. *The relationship between the children's books and grade levels and learning outcomes.*

Learning Outcome	Grade level			Distribution (n)	Code	Description
	5	6	7			
SB.6.1.3. Questioning prejudices to live in harmony with others.		4		4	W12, W15, W20, W21	In <i>Skating Girl</i> (W20), the grumpy old people cannot get along with one another at the beginning. However, Şerare helps them accept one another for who they are.
SB.5.1.4. Giving examples of children's rights and situations where those rights are violated.	3			3	W8, W17, W29,	In <i>Selo'nun Kuşları</i> (Selo's Birds) (W29), children's rights are violated. For example, the book addresses child labor, which is the exploitation of children.
SB.6.1.5. Arguing that solutions to a problem should be based on rights, responsibilities, and freedom		1		1	W1, W6	<i>Yalancılar Ülkesi</i> (The Country of Liars) (W1) portrays Gelsomino as a hero who fights against pirates and contributes to the emancipation of his country.
SB.6.1.4. Participating in activities that promote social cooperation and solidarity for social unity.		2		2	W11, W30,	In <i>The Lost Lambs</i> (W11), the village people help Yusuf and Salim find their lambs, which is an impressive depiction of social solidarity.
SB.5.3.4. Questioning the causes of disasters and environmental problems	1			1	W16, W23,	<i>The Mother Earth</i> (W16) vividly describes the adverse impact of environmental problems and disasters on people's lives.
SB.5.6.3. Explaining fundamental rights and the importance of exercising them	1			1	W3,	In <i>The Sky, the Sea, and the Earth</i> (W3), the characters embark on a journey and get back with the principles of human rights. They make those principles the irrevocable laws of their country.
SB.7.1.2. Using positive communication ways in individual and social relationships		1		1	W13	In <i>Mago</i> (W13), the main character solves his problems through communication and positive personality traits.
SB.7.1.1. Analyzing attitudes and behaviors that affect communication and questioning one's own attitudes and behaviors		1		1	W2, W18	<i>The Little Prince</i> (W2) not only questions the actions of others but also reflects on his own actions.
SB.7.7.4. Developing ideas to solve global problems		1		1	W7	<i>The Charcoal-Black Boy</i> (W7) addresses the immigration issue.

SB.5.1.3. Being aware of one's rights and acting in accordance with the duties and responsibilities required by group roles	1	1	W5	Salif, a refugee boy, is encouraged by his teacher to make music. In <i>The Sand Wolf</i> (W5), all family members fulfill their duties and responsibilities.
SB.4.5.3. Adopting conscious consumer behaviors as a responsible individual	1	1	W14	In <i>Kapiland's Guinea Pigs</i> (W14), Marjinal refuses to take the medication said to have been invented by Kapilander and Turkish scientists. He is conscious enough to doubt why that medication is just given away.
SB.7.5.2. Evaluating the impacts of advances in production technology on social and economic life	1	1	W19	In <i>The Magic Circle</i> (W19), Rick sees a TV and a mic for the first time in his life. In this way, he recognizes the adverse impacts of TV on social life.
SB.5.1.2. Using examples to explain the multidimensionality of an event	1	1	W10	<i>The Little Black Fish</i> (W10) wants to get out of the stream he lives in, but is shunned by others. Readers can relate to this story.
SB.5.4.1. Discussing the impact of technology use on socialization and social relations	1	1	W24	In <i>Long Live the Brotherhood of the Letter Ç!!</i> (W24), Ali becomes an online celebrity.
SB.5.2.3. Comparing and contrasting one's local culture with other cultures in Turkey	1	1	W25	In <i>The Sleeping Spinning Top</i> (W25), Arda cannot adapt to the way of living in the city. He moves to a town and interacts more with the culture there.
SB.5.5.3. Analyzing the impact of economic activities on social life	1	1	W26	In <i>The Tiny Chinese Girl</i> (W26), Lu Si-Yan goes through numerous challenges and starts working at a factory, which helps her understand how the economy works.
SB.6.4.3. Using scientific research steps to conduct research	1	1	W27	In <i>Albert Einstein'im Işığı</i> (<i>Albert Einstein's Bright Ideas</i>) (W27), Albert and Maya first identify a problem before trying to solve it. They produce knowledge by constructing hypotheses and following other scientific research steps.
Total	10	9	4	23

The books mainly appealed to grade 5 (n: 10), followed by grade 6 (n: 9) and grade 7 (n: 4) (Table 6).

The following are quotations from the books directly related to the learning outcomes in the “Social Studies” course curriculum:

W1: They were very cheerful, singing songs. However, the funeral of the Giacomone Kingdom was being held that day. Giacomone leaves this land forever. Maybe he'll be president, general secretary, or member of the Keller Club somewhere. Let's go back and take a look now (The Country of Liars, 2014, p. 172).

W5: Zackarina did not want to play hide-and-peek or fish. She wanted to show her mom and dad how hard she had worked all day. She sat down on one of the stones she had just carried and began to do nothing. His mom and dad sat next to her and helped her (The Sand Wolf, 2016, p.18).

W10: I'll go look for the end of the stream. Can you imagine, mom? For months now, I've been thinking about what might be at the end of the stream. But I can't find it. Tonight, I couldn't sleep again until morning. I kept thinking. I finally made my decision. I will go and find the end of the stream (The Little Black Fish, 2014, p. 213).

W22: "We are very poor, son," he said. "If we can't find anything to sell, we'll starve to death. Besides, we have to buy you books, notebooks, and pens so you can go to school in town. What about the cap? How can we buy the cap if we don't sell Gülibik?" (Gülibik, 2015, p. 67).

Conclusion, Discussion, and Suggestions

We proposed a book list for the Social Studies course. To that end, we examined 30 works of children's and youth literature. We think that this study will contribute to the literature. Research shows that literary works recommended in Social Studies textbooks are controversial in terms of quality and fail to serve the purpose (Kolcu, 2016; Kapan, 2019). Therefore, literary works for the Social Studies course should be enriched and diversified to present different options to the target audience and to achieve the objectives of the Social Studies curriculum.

The Social Studies course aims to turn students into world citizens with universal values and decision-making and problem-solving skills. The Social Studies course benefits from the many branches of science and the discipline of literature. Literary works contribute to the realization of cognitive, affective, and psychomotor goals in the Social Studies curriculum. Such works help students learn about other people living in different places and times, appreciate their lifestyles, feel what they feel, and think what they think. For example, teachers can integrate literary works into the learning area of “Culture and Heritage” to turn students into individuals who know about their history. In the present study, we can give *The Sleeping Spinning Top* (W25) as a good example for teaching history subjects and turning students into history-conscious individuals in an enjoyable fashion.

According to Dolmaz (2018), life comprises social, economic, historical, and cultural events, which are the subjects of literature and the Social Studies course. Sever (2013) also stresses that literature addresses life and human reality and allows readers to experience human nature (individual or social)

from a different perspective. Our results show that most of the books are about human beings and their place in society [my roles in society (n: 10), communication and relationships (n: 5); believing in the importance of participation and expression of opinions for the solution of social problems (n: 7), expressing their opinions for the solution of personal and social problems (n: 4), recognizing their physical and emotional characteristics and interests, aspirations and abilities as free individuals (n: 4) special purposes; individual and society (n: 22), and people, places, and settings (n: 8) learning areas; questioning prejudices to live in harmony with others (n: 4)]. These results are related to the human dimension of literary production. Therefore, Social Studies teachers can use those books to explain many subjects related to human beings.

The books focus on different skills [(collaboration (n: 20), empathy (n: 19), recognizing stereotypes and prejudices (n: 16), critical thinking (n: 12) and using evidence (n: 8)] and awareness of values [solidarity (n: 22), awareness (n: 20), respect, love, and peace (n: 20), responsibility (n: 19)]. Therefore, we can state that teachers can use those books to teach the skills and values education addressed by the Social Studies curriculum.

One of the main functions of literary works is to stimulate the senses and generate various emotional states to make young readers sense social and universal values (Aslan, 2019). Kaymakçı (2013) maintains that books integrated into the Social Studies course help students develop critical and rational thinking, empathy, communication, time management, and linguistic skills. Otluoğlu (2001) found that integrating books into the Social Studies course helped students adopt positive affective behaviors. Subaşı (2017) also reported that the literary works in the Social Studies textbooks in Turkey aimed to turn students into people with national values.

Works of children's literature complement Social Studies from four perspectives; cultural studies, geographical studies, historical studies, and economic concepts. Under the title of "Cultural Studies," works of children's literature help students develop positive attitudes towards other cultures and respect and cherish cultural differences. Under the title of "Geographical Studies," works of children's literature trigger children's curiosity and activate their imagination about places and characters. For example, migration or natural disasters in folk songs not only give children social awareness but also teach them some geographical terms and concepts. Under the title of "Historical Studies," works of children's literature teach students the concepts of "change" and "continuity" as well as the concepts of "later" and "now" and help them develop alternative perspectives to interpret historical and contemporary events. Under the title of "Economic Concepts," works of children's literature not only help students understand their wants and needs but also assist them in finding solutions to their problems.

There is an negative correlation between the distribution of books and grade levels [grade 5 (n: 10); grade 6 (n: 9), and grade 7 (n: 4)]. This is not surprising because works of children's literature are

written for children aged 2 to 15 (Sinar, 2006). Determining an upper age limit for children's literature is not as easy as determining a lower age limit. For example, a six-year-old or a first-grader can read children's books written for preschoolers.

The proposed booklist can be used in different stages of education. It can be useful, especially for undergraduate students taking the "Oral and Written Literature Reviews" course. The booklist can help them learn the concept of literature and choose high-quality works of literature to read. In Kolaç and Özer (2018), preservice Social Studies teachers stated that the Social Studies curriculum fell short of establishing associations with literary works and guiding teachers.

The books addressed in this study are associated with different aspects (special purposes, fundamental skills, values education, and learning areas) of the Social Studies course curriculum. The results indicate that the proposed booklist can be used in Social Studies teaching effectively.

Other researchers should do more research and expand the booklist. They should also come up with booklists based on age levels.

Kaynakça

- Akyol, Y. (2016). Sosyal bilgiler öğretiminde çocuk edebiyatı ürünlerinin kullanımının öğrencilerin empatik eğilimlerine etkisi. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 1-14.
- Alkış, S., & Güleç, S. (2006). The opinion of primary school students on social studies course. *İlköğretim Online*, 5(1), 7-22.
- Aslan, C. (2019). *Çocuk edebiyatı ve duyarlık eğitimi*. Ankara : Pegem Yayıncılık.
- Bennett, A., & Royle, N. (2016). *Şu edebiyat denen şey (okumak, düşünmek, yazmak)*. İstanbul : Notos Kitap.
- Braddon, K. L., Hall, N. J., & Taylor, D. (1993). *Math through children's literature (making the nctm standarts come alive)*. Colorado: Teacher Ideas Press.
- Bucher, K., & Hinton, K. (2010). *Young adult literature exploration, evaluation, and appreciation*. Boston: Pearson.
- Butzow, C. M., Butzow, J. W., & Kennedy, R. E. (1998). *More science through children's literature : an integrated approach*. Colorado: Teacher Ideas Press.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2013). Bilimsel araştırma yöntemleri (17. Baskı). Ankara: Pegem Yayınları
- Demir, S. B., & Akengin, H. (2011). *Hikayelerle sosyal bilgiler öğretimi*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Doğanay, A. (2002). Sosyal bilgiler ve sosyal bilgiler öğretimi. C. Öztürk, & D. Dursun içinde, *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi* (s. ?). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Dolmaz, M. (2018). Kitap inceleme: sosyal bilgiler öğretiminde edebî ürünler ve yazılı materyaller. *Uluslararası Sosyal Bilgilerde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 2018, 2(2), 1-8
- Dönmez, C., & Altıkulaç, A. (2014). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının ortaokul tc inkılâp tarihi ve atatürkçülük dersi konularının öğretiminde tarihsel kaynakların kullanımına yönelik görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 22(3), 923-942.
- Englebaugh, D. (1994). *Art through children's literature (creative art lessons for caldecott books)*. Englewood: Teacher Ideas Press.
- Fredericks, A. D. (1991). *Social studies through children's literature (an integrated approach)* . Colorado : Teacher Ideas Press.
- Kapan, A. (2019). *6. sınıf sosyala bilgiler ders kitabında önerilen edebi ürünlerin öğrenme alanlarında yer alan değerler açısından incelenmesi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)* . Tokat: Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kaymakçı, S. (2013). Sosyal bilgiler ders kitaplarında sözlü ve yazılı edebî türlerin kullanım durumu. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 230-255.

- Kolaç, E., & Özer, H. (2018). Sosyal bilgiler öğretiminde edebi ürünlerin kullanımı ve değer aktarımındaki katkılarına yönelik öğretmen adaylarının görüşleri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 7(4), 2629-2655.
- Kolcu, N. (2016). *Sosyal bilgiler dersinde kullanılacak tarihsel içerikli çocuk edebiyatı ürünlerinin çeşitli kavramlar açısından analizi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)*. Muğla: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Latrobe, K. H., & Drury, J. (2009). *Critical approaches to young adult literature*. New York: Neal-Schuman Publishers.
- McCall, A. L. (2010). Teaching powerful social studies ideas through literature circles. *The Social Studies*, 101(4), 152-159.
- McGowan, T., & Guzzetti, B. (2004). Edebiyat temelli sosyal bilgiler öğretimi (çev.: Ahmet Doğanay). *Sosyal Bilgiler Dergisi*, 11(11), 35-44.
- MEB (2005). Sosyal Bilgiler Dersi İlköğretim 4. ve 5. Sınıf Programı. http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2020_02/21170710_fihrist_2005.pdf. Erişim tarihi 12.07.2021
- MEB (2018). Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 4, 5, 6 ve 7. Sınıflar). <https://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/201812103847686-SOSYAL%20B%20C4%B0LG%C4%B0LER%20%C3%96%C4%99ERET%C4%B0M%20PROGRAMI%20.pdf>. Erişim tarihi 12.07.2021
- Otluoğlu, R. (2001). İlköğretim okulu 5. sınıf öğretiminde yazılı edebiyat ürünlerini kullanmanın duyuşsal davranış özelliklerini kazanmaya etkisi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Marmara Üniversitesi Bilimleri Enstitüsü.
- Önal, Ş. (2014). *Türk gençlik edebiyatındaki kadın karakter çerçevelerinin incelenmesi (Yayımlanmamış Doktora Tezi)*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Öztürk, Ç. (2007). Coğrafya öğretiminde edebi metinlerin kullanımı. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*(24), 70-78.
- Rogers, L. K. (2008). *Shaped by the standarts: geographic literacy through children's literature*. London: Teacher Ideas Press.
- Savage, M. K., & Savage, T. V. (1993). Children's literature in middle school studies. *The Social Studies*, 84(1), 32-36.
- Sawyer, W. E. (2012). *Growing up with literature*. Belmont: Wadsworth .
- Sever, S. (2013). *Çocuk ve edebiyat*. İzmir : Tudem Yayıncılık.
- Sınar, A. (2006). Türkiye'de çocuk edebiyatı çalışmaları. *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, 4(7), 175-225.

- Sönmez, V. (1994). *Sosyal bilgiler öğretimi*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Subaşı, Y. (2017). *Türkiye ve iran sosyal bilgiler ders kitaplarında edebi ürünlerin kullanımı (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)*. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Şen, E. (2020). *Çocuk edebiyatında kurmaca gerçeklik*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Şimşek, A. (2006). Türkiye'deki sosyal bilgiler öğretimi alanı çocuk edebiyatı ürünlerinden yararlanma bağlamında çağdaş dünyanın neresinde? *I. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu* (s. 131-143). Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi.
- Şimşek, A. (2012). Sosyal bilgiler derslerinde bir öğretim materyali olarak edebi ürünler. M. Safran (Eds.) içinde, *Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Ankara: Pegem Yayıncılık
- Trupe, A. L. (2006). *Thematic guide to young adult literature*. Westport: Greenwood Press.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara : Seçkin Yayıncılık.

Ek 1. Yazınsal Yapıt Listesi

Yapıt	Kitabın Adı	Yazarı	Basım Yılı	Yayınevi
Y1	Yalancılar Ülkesi	Gianni Rodari	2014	Can Çocuk Yayınları
Y2	Küçük Prens	Saint de Exupery	2015	Kabalıcı Yayıncılık
Y3	Gök, Deniz ve	Feridun Büyükyıldız	2016	Can Çocuk Yayınları
Y4	Matilda	Roald Dahl	2019	Can Çocuk Yayınları
Y5	Kumkurdu	Asa Lind	2016	Pegasus Yayınları
Y6	Canavarlar Kenti	Isabel Allende	2016	Can Çocuk Yayınları
Y7	Kömür Karası	Müge İplikçi	2014	Günüşiği Kitaplığı
Y8	Günüşiğine Yolculuk- Kaçış	Adnan Binyazar	2016	Can Çocuk Yayınları
Y9	Mo'nun Gizemi	Gülten Dayıoğlu	2004	Altın Kitaplar
Y10	Küçük Kara Balık	Samed Behrengi	2014	Büyülü Fener Yayınları
Y11	Yitik Kuzular	Kemal Ateş	2009	Çınar Yayınları
Y12	Çocukluk	Kemal Ateş	2011	Can Çocuk Yayınları
Y13	Mago	Ayla Çınaroğlu	2010	Uçanbalık Yayınları
Y14	Kapiland'ın	Miyase Sertbarut	2013	TUDEM Yayınları
Y15	Domates Saçlı Kız	Sevim Ak	2008	Can Çocuk Yayınları
Y16	Toprak Ana	Cengiz Aytmatov	2020	Ötüken Neşriyat
Y17	Haklar ve Ödevler	Brigitte Labbe, Pierre- François Dupont-	2006	Günüşiği Kitaplığı
Y18	Tobia ve Melek	Susanna Tamaro	2015	Can Çocuk Yayınları
Y19	Büyülü Çember	Susanna Tamaro	2016	Can Çocuk Yayınları
Y20	Patenli Kız	Zeynep Cemali	2006	Günüşiği Kitaplığı
Y21	Sol Ayağım	Christy Brown	2017	Nemesis Kitap
Y22	Gülibik	Çetin Öner	2015	Can Çocuk Yayınları
Y23	Berk'in Gizli Gücü	Cemil Kavukçu	2015	Can Çocuk Yayınları
Y24	Yaşasın Ç Harfi Kardeşliği	Behiç Ak	2013	Günüşiği Kitaplığı
Y25	Uyuyan Topaç	Koray Avcı Çakman	2016	Can Çocuk Yayınları
Y26	Minik Çinli Kız	Sally Grindley	2016	Can Çocuk Yayınları
Y27	Albert Einstein'ın	Frédéric Morlot	2016	Metis Yayınları
Y28	35 Kilo Tembel Teneke	Anna Gavalda	2015	Günüşiği Kitaplığı
Y29	Selo'nun Kuşları	Cemil Kavukçu	2016	Can Çocuk Yayınları
Y30	Miguel	Gomez Cerda	2013	İletişim Yayınları